Europos LIETUVIS

Nr. 22(613). 1960. VI. 1 — Londonas, 1960 metų, liželio mėn., 1 d. — XIV metai

KAUNE IR VILNIUJE

J. STUKO ĮSPŪDŽIAI IŠ KELIONĖS

Amerikos Lietuvos Atsiminimų radijo programos direktorius Jokūbas Stukas, keliaudamas su Amerikos prekybininkų misijos atstovais, po Afriką, Vid. Rytus ir Europą, balandžio mėn. buvo užsukęs Londonan, prieš išvykdamas kelioms dienoms į Lietuvą. Lietuvon jis nuskrido pro Berlyną su žymiu amerikiečių pramonininku E. Krueger.

Londone viešėdamas J. Stukas pasisakė, kad vienas gal ir bijotų keliauti Lietuvon, bet su Kruegeriu, girdi, nepražūsiąs...

J. Stukas, Amerikoje gimęs ir augęs lietuvis, turėjo progos pamatyti ne tik Vilnių, bet ir Kauną. Savo kelionės po Lietuvą įspūdžius J. Stukas yra paskelbęs Dirvoje ir taip pat per radiją.

Kaip DIRVA rašo, „jo bendrakeleivis E. Krueger, paklaustas, kokį įspūdį padarė Lietuva, per radiją atsakė: „Jei aš komunizmo nemėgau anksčiau, tai dabar dvigubai kovosiu prieš jį. Aš pasakysiu Amerikos žmonėms, kokį vargą ir skurdą kenčia jo pavergtos tautos. Žmonių veidai Lietuvoj prislėgti, nelaimingi, blogai apsirengę, ten labai daug rusų kariuomenės, ko nė vienam kitam krašte nesimatė"...

Juodu abu atidavė žmonėms savo kostiu mus, baltinius, batus ir pinigus. Apvažiavu siems apie 20 kraštų, Lietuva atrodė vargingiausias kraštas, išskyrus Indiją. J. Stukas, važiuodamas iš Vilniaus į Kauną, ieškojo dainose apdainuotų, iš pasakojimų girdėtų lietuviškų koplytėlių, deja, tematė pakeliui tik vieną ir tai be Rūpintojėlio.

Jis Kruegeriui buvo pasakojęs, koks Kaunas gražus miestas, kurį jis tiek kartų matė iš nepriklausomos Lietuvos nuotraukų. O dabar baisu buvę žiūrėti. Valgė Metropolio viešbutyje, kuris viduj ir iš lauko per eilę metų nedažytas, aptriušęs. Važiavo pro Prisikėlimo bažnyčią, kurioj dabar yra radijo aparatų fabrikas. Mat, jiems, Amerikos prekybininkų misijos atstovams, buvo leista apžiūrėti statomą elektros jėgainę ir laisviau pavaikščioti.

Kaune, prie vadinamosios Kauno jūros, tą dieną buvo didelės iškilmės — oficialusis elektrinės atidarymas. Buvo suvežti ansambliai, šokama ir dainuojama, sakomos kalbos. Visame krašte tą dieną buvo paskelbta nedarbo diena. Iškilmės dėl perkrautos propagandos amerikiečiams padarė slėgiantį įspūdį.

Tėvynėj gyvenantieji kaltina laisvojo pasaulio lietuvius, kad jie, klaidindami per radiją, jog greit ateisim, išvaduosim, sunaikino apie šimtą tūkstančių partizanų, pačias gražiausias Lietuvos jaunąsias intelektualines jėgas, nes jie, tais žodžiais tikėdami, bėgo į miškus, kovojo, laukė ir... tragiškai, žiauriai buvo išžudyti. Ir jie pageidauja, kad vietoj trėmimų dienų laisvas pasaulis minėtų didvyriška kankinių mirtim žuvusius partizanus.

Vilniuje J. Stukas bandė klausyti Amerikos Balso, bet negalėjo girdėti, nes už Gedimino kalno yra specialiai įruošti 4 didžiuliai trukdymo stulpai. Kai sužinojo, kad Jokūbas vadovauja radijo programai, jo palydovas Sutkus siūlė Vilniaus radijofone kalbėti, bet, jam atsisakius, atvyko radijo atstovas ir paprašė tarti keletą žodžių į juostelę.

Amerikietis E. Krueger pasakė angliškai: telaimina jus Dievas, o J. Stukas palinkėjo lietuvių tautai ištvermingai sulaukti tos dienos, kada laisvai galėsim vieni pas kitus keliauti.

Jo giminės Aluntoje, gavę žinią, ruošėsi, laukė, takus išbarstė smėliu ir išvažiuojant verkė, kad, atvažiavęs iki namų slenksčio, negalėjo jų aplankyti. Nedraudžiama, sakė jo palydovai, bet nepatariama, nesaugu, nes esate jūs pirmieji turistai, be to, ir Amerikoj mūsų diplomatams neleidžiate visur važinėti.

PASAULYJE

— Sovietai grąžino rytų Vokietijoje priverstąjį nusileisti amerikiečių lėktuvą su lakūnais ir keleiviais.

— Lordas Montgomery užkvietė į D. Britaniją Kinijos ministerį pirmininką Chou En-lai atvažiuoti paviešėti.

— Ispanų futbolininkams buvo pasiūlyta atsisakyti važiuoti į Maskvą žaisti.

— Išvažiavus Chruščiovui, rytų Vokietijos ministeris pirmininkas Grotewohl pasirodė gavęs slogą.

LIETUVOS BIČIULIS PROF. A.R. NIEMI

(E) Ryšium su spaudoje paskelbta žinute, kad prieš 50 metų atvyko Lietuvon suomių mokslininkas prof. Niemi, suomių dienrašty „Karjalainen" geg. 3 d. nr. aprašomas šio didžiojo Lietuvos bičiulio gyvenimas. A.R. Niemi (1869-1931), Helsinkio universiteto suomių ir lyginamosios tautosakos profesorius, lankėsi Lietuvoje 1900 ir 1910 - 12 metais, susibičiuliavo su Lietuvos patriotais ir surinko kartu su kan. A. Sabaliausku (Žalia Rūta) 3.500 dainų. Suomių mokslo akademija 1911 m. paskelbė jo veikalą „Lietuvių dainos ir giesmės" ir „Lietuvių tautosakos tyrinėjimai" 1913 m. Šis veikalas Lietuvoje buvo išleistas 1932 m. Lietuvos vyriausybės pakviestas, 1919 m. parašė „Medžiaga lietuvių mokyklų reformai". 1925 m. išėjo iš spaudos suomiškai jo veikalas apie lietuvių literatūrą. Jis buvo Lietuvių mokslo draugijos narys, V. D. Universiteto garbės daktaras ir t.t. Jo iniciatyva 1931 m. Helsinkyje įsteigta Suomių - lietuvių susiartinimo draugija. Prof. Niemi mirė 1931 m. spalio 28 d. Jo paskutinieji žodžiai buvo: „Pasiųskite lietuvių tautai paskutinį mano sveikinimą!" Lietuvių tautos lėšomis buvo ant jo kapo Helsinkyje pastatytas lietuviškas antkapis su tekstu suomiškai ir lietuviškai: „Brangiam savo bičiuliui, Lietuvių tauta". Antkapis buvo atidengtas 1933 m. Ta proga velionio senas bičiulis kan. A. Sabaliauskas pasakė kalbą.

DR. MEIERIS BRAZILIJOJE ATSTOVAVO LIETUVAI IŠKILMĖSE

Kovo mėnesy Brazilijos vyriausybė pareiškė pageidavimą, kad akredituotieji Rio de Janeiro svetimų valstybių diplomatiniai atstovai gautų iš savo vyriausybių įgaliojimus dalyvauti Brazilijos naujosios sostinės atidarymo iškilmėse kaip ambasadoriai specialioje misijoje. Remdamasis tuo pageidavimu, Lietuvos diplomatijos šefas S. Lozoraitis davė ministeriui Dr. F. Meieriui atitinkamą įgaliojimą. Brazilijos vyriausybei jį pripažinus, Dr. Meieris buvo įrašytas į tam reikalui išleistąjį ambasadorių specialioje misijoje sąrašą ir tuo tikslu buvo pristatytas Brazilijos Respublikos Prezidentui ir atstovavo Lietuvai iškilmėse.

PROF. J. BALTRUŠAITIS ROMOJE

Pasiuntinybės Patarėjas prof. J. Baltrušaitis buvo atskridęs iš Paryžiaus į Romą, kur tarėsi su Lietuvos diplomatijos šefu S. Lozoraičiu tolimesnio Lietuvos atstovavimo Paryžiuje reikalais.

DIPLOMATINIAI PASITARIMAI

Ministeris Dr. F. Meieris, atskridęs į Romą, tarėsi su Lietuvos diplomatijos šefu S. Lozoraičiu, dalyvaujant ministeriui prie Šv. Sosto S. Girdvainiui.

Pabaltijys ir Lietuva

(ŠVEICARŲ SPAUDOJE)

Kai Paryžiaus „viršūnų" konferencijos likimas dar nebuvo žinomas ir kai spaudoje buvo svarstomi klausimai, kurie turėjo figūruoti konferencijos darbų tvarkoje, visoje eilėje Šveicarijos laikraščių buvo primintas Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių likimas.

Vadovaujamas šveicarų dienraštis „Neue Zuercher Zeitung" paskelbė ilgą pranešimą apie būklę sovietų Lietuvoje. Jame pastebima, kad Maskva užėmė Lietuvą raudonosios armijos pagalba, pasinaudodama sąmokslu tarp Stalino ir Hitlerio antro jo pasaulinio karo pradžioje. Netenka abejoti, kad didelė gyventojų dauguma atmeta smurtu primestą bolševikinį režimą. Lietuvoje, kaip ir kituose Pabaltijo kraštuose, vykdoma beatodairinė rusifikacija. Kiekvienas pasipriešinimas prieš rusiškumo brukimą apšaukiamas kiršinimu prieš „didžiąją rusų tautą" ir tuojau pat susilaukia atpildo, ką parodė atstatymas iš pareigų Vilniaus universiteto rektoriaus Bulavo ir Vilniaus pedagoginio instituto vicedirektoriaus Laužiko.

„Neue Zuercher Zeitung" reikalaujama, kad taip pat Pabaltijo tautoms būtų suteikta laisvo apsisprendimo teisė. Pabaltijo problema tol liks neišspręsta, kol pabaltiečiai negalės laisvai pareikšti savo valios. Pasaulis laukia naujo Woodrow Wilsono, kuris padėtų Europos tautoms išsikovoti laisvo apsisprendimo teisę.

Be kitų, taip pat prancūziškai kalbančios Šveicarijos laikraščiai paskelbė pranešimus, kuriuose reikalaujama laisvo apsisprendimo lietuvių tautai. Pranešimuose nurodoma, kad Lietuvos diplomatiniai atstovai ir visuomenės organizacijos užsienyje įteikė vakarų demokratinių valstybių vyriausybėms protestus prieš sovietinę okupaciją Lietuvoje.

VAINIKAS IR UŽUOJAUTA

Mirus Romoje vyskupui V. Padolskiui, min. S. Lozoraitis Lietuvos Diplomatinės Tarnybos vardu padėjo vainiką prie velionies karsto ir pareiškė užuojautą Šv. Kazimiero Lietuvių Kolegijos rektoriui mons. L. Tulabai.

GRĮŽTA SIUNTINĖLIAI IŠ LIETUVOS

(E) Iš įvairių šaltinių pranešama, kad pastaruoju laiku grįžta į Vakarus siuntinėliai, pasiųsti giminėms ok. Lietuvoje. Dažniausiai nė neaišku, kodėl siuntinėliai grįžta. Manoma, kad sovietinės įstaigos juos grąžina dėl to, kad jie pasiųsti be licenzijos. Bet gali būti ir kitos priežastys.

Iš kai kurių duomenų galima spėti, kad pastaruoju metu yra sustiprinta sovietinė cenzūra laiškams iš užsienio ir į užsienį.

STUDENTŲ DARBO STOVYKLOS

(E) Šiuo metu kai kuriuose kolchozuose bei sovchozuose veikia studentų darbo stovyklos.

Širvintų rajono Gelvonių kolūkyje dirba 20 studentų, Kauno rajono Poginės tarybiniame ūkyje 25. Per 40 ž.ū. akademijos studentų apsigyveno Keturėnų palivarke. Čia jie taikininkauja Šilutės tarybinio ūkio žvejams. Būsimieji agronomai ėmėsi zootechninės specialybės darbo: jie prižiūrės kiaulių ūkį ir paukščių fermas.

Prieš keletą dienų po Lietuvos kolūkius ir ūkius pasklido įvairių tautybių būsimieji agronomai - praktikantai. Tai Latvijos, Estijos, Gudijos ir Stavropolio aukštųjų ž.ū. mokyklų auklėtiniai, kurie Lietuvoj atliks gamybinę praktiką. Savo ruožtu Lietuvos ž.ū. akademijos 20 studentų grupė iš vyko atlikti gamybinės praktikos į minėtąsias respublikas.

KIEK BUVO GRĮŽUSIŲ?

(E) Pasikalbėjime su „Švyturio" bendra darbiu Lietuvos draugijos su užsieniu ryšiams palaikyti pirmininkas P. Ratomskis painformavo, kad pernai Lietuvą grupėmis ir pavieniui aplankė apie 50 užsienio lietuvių. Jo turimom žiniom, Jungtinėse Amerikos Valstybėse jau užsiregistravo daugiau kaip 200 lietuvių, norinčių aplankyti Tarybų Lietuvą. Laukiama svečių iš Anglijos ir kitų kraštų. Taipgi pareiškė, kad glaudūs ryšiai palaikomi su lietuviais, gyvenančiais Lenkijoje.

Apsikeičiama literatūra, foto ir propagandine medžiaga su Čekoslovakija, Rumunija, Vengrija, Bulgarija ir kitomis šalimis. Šiais metais Vilniuje įsisteigė Intouristo atstovybė.

7 lietuviai turistai išvyko Japonijon

Š.m. gegužės 9 d. septyni lietuviai išvyko turistinėn kelionėn po Japoniją. Japonijoj jie viešės trylika dienų. Šios tolimos kelionės metu lietuviai turistai devynias dienas pabuvos komunistinėje Kinijoje.

Rublio pakeitimas

(E) Nuo 1961 metų pradžios Sovietų Sąjungoj bus paleisti į apyvartą nauji pinigai. Pinigų keitimui bus duotas trijų mėnesių laikas. Rublis bus keičiamas santykiu 10:1. Tuo pačiu santykiu bus perskaičiuotos visos gyventojų piniginės pajamos ir jų santaupos. Atitinkamai 10 kartų mažesnės už dabartinį lygį bus visos didmeninės supirkimo ir mažmeninės kainos, taipgi ir mokesčiai už visas gyventojams daromąsias paslaugas, kaip mokesčiai už butą ir komunalines paslaugas, už važiavimą visų rūšių transportu, už teatrų, kinų lankymą ir t.t.

Mokesčių panaikinimas

(E) Šiais metais numatoma pradėti darbo pajamų mokesčio panaikinimą. Numatoma pradėti darbo pajamų mokesčio panaikinimą visų pirma nuo, palyginti, mažai uždirbančių darbininkų ir tarnautojų. Projekte numatyta šį planą baigti 1965 m.

Totalitarinėje valstybės sistemoje vyriausybė visada gali rasti priemonių atsiimti tai, ką ji tariamai yra davusi savo gyventojams: būdama gaminių bei prekių kainų vienintelė nustatinėtoja, ji netiesioginiu keliu gali kompensuoti išlaidas, kurios susidarys panaikinus darbo pajamų mokestį.

Aukščiausias pastatas Lietuvoje

(E) Naujieji kultūros ir technikos rūmai Klaipėdoje, kuriuos numatoma užbaigti 1962 m., bus devynių aukštų ir turės 30 metrų bokštą. Naujuose rūmuose, kurių statyba jau pradėta, bus įrengtos kino, koncertų, sporto ir studijų salės, kuriose vienu metu galės sutilpti virš 5.000 žmonių.

8 dviratininkai iš Klaipėdos į Vladivostoką

(E) Gegužės 1 dieną aštuoni dviratininkai išsileido kelionėn. Jų maršrutas —Klaipėda - Vladivostokas. Kelionę dviračiais numato atlikti per 170 dienų. Turistų grupę sudaro šeši lietuviai ir du estai.

PAMOKOS NAKTIMIS

BEVILTIŠKA MOKYKLŲ PATALPŲ PADĖTIS LIETUVOJE

M. Gedvilas, sovietinis švietimo ministeris Lietuvoje, viešai per spaudą kreipiasi į visuomenę, kviesdamas susirūpinti mokyklų patalpų statyba.

Chruščiovinė mokyklų reforma reikalauja patalpų dar daugiau, negu pirma, nes šalia bendrojo lavinimo reikia pridėti ir gamybinį mokymą bei praktiką. M. Gedvilas sako, kad „Mokyklos pertvarkymo tempai galėtų būti žymiai spartesni, jei mokyklų materialinė bazė būtų stipresnė. Tuo tarpu dar labai trūksta mokyklinių patalpų. Dėl nepatenkinamos patalpų padėties, ypač kaimo vietovėse, dėl dviejų pamainų darbo (dabartiniu metu antroje pamainoje mokosi 82.000 mokinių) silpnai kyla moksleivių pažangumas, nemažėja antramečiavimas, blogai organizuojamas užklasinis darbas".

82.000 yra kiek daugiau kaip penktadalis visų moksleivių. Vadinasi, kas penktas moksleivis į mokyklą eina popietinėje pamainoje, mokosi temstant ir sutemus, namo grįžta naktį. Dar daug mokyklų neturi elektros šviesos, ir tokios vakarinės pamokos turi vykti prie žibalinių lempų šviesos. Elektrą turinčios mokyklos skundžiasi, kad elektros energija arba per vėlai pradedam duoti, arba pamokų metu išjungiama.

Tačiau nematyti vilties, kad vakarinė pamaina mokyklose galėtų būti panaikinta, jeigu mokyklų statyba vyks tik tokiu greičiu, kaip ligi šiol ir kaip numatoma septynmečio plane. Tiesa, šįmet mokyklų statybai numatyta išleisti 91 milijonas rublių. Bet, pasirodo, statyba kainuoja tarp 4-5 tūkstančių rublių viena moksleivio vieta. Taigi, jeigu šįmet ir būtų pastatyta mokyklų už visus 91 mil. rublių, tai atsirastų naujų vietų tik 20.000 moksleivių. Pernai turėjo būti pastatyta apie 13.000 vietų. Ligi 1965 metų numatyta pinigų dar 57-ms tūkstančiams. Todėl pats Gedvilas pabrėžia, kad „naujų užplanuotų mokyklinių patalpų neužteks", nes: „didelė dauguma mokyklų buvo įkurtos visai nepritaikytose pastatuose. Jie vis labiau sensta ir išeina ir rikiuotės. Esant tokioms sąlygoms, sunku bus artimiausiais metais likviduoti mokyklos antrąją pamainą ir plačiu mastu steigti prailgintos dienos mokyklas".

Patalpų trūkumui likviduoti viltį sumažina dar ir ta aplinkybė, kad kai kurių miestų vykdomieji komitetai mokykloms statyti skirtas lėšas sunaudoją visiškai kitiems reikalams, pvz., kanalizacijai, šaligatviams taisyti ar gatvėms asfaltuoti. Be to, daug kur kitos įstaigos esančios paėmusios nemaža tinkamų mokyklinių pastatų. M. Gedvilas sako: „Kaip pavyzdį galima nurodyti Vilniuje, Komunarų gatvėje esantį pastatą, kuris anksčiau priklausė mokyklai, o dabar šį pastatą užima Liaudies ūkio taryba. Reikėtų, kad Liaudies ūkio taryba kuo greičiausiai šį pastatą grąžintų moksleiviams, arba kaip kompensaciją pastatytų naują vidurinę mokyklą savo lėšomis".

Čia M. Gedvilas kalba apie buvusias Vytauto Didžiojo gimnazijos patalpas Vilniuje, lietuvių įsigytas dar lenkų okupacijos laikas, 5 nr. gatvės, kuri lenkų laikais buvo vadinama Dabrowskiego, Lietuvos laikais — Jakšto, o dabar vadinama Komunarų. (LNA)

Septynios DIENOS

PERVERSMAS TURKIJOJE

Gegužės 27 d. tautinės vienybės komiteto pirmininko generolo Cemal Gursel vadovaujami kariniai daliniai suruošė perversmą ir paėmė į savo rankas valdžią. Prezidento ir ministerio pirmininko pareigas eina gen. C. Gursel.

Prez. Bayar, ministeris pirmininkas Menderes ir eilė kitų aukštųjų buvusios vyriausybės pareigūnų buvo areštuota.

Naujoji vyriausybė pareiškė, kad ji nesistengs laikytis diktatūros. Netrukus būsią paskelbti rinkimai. Grąžinta teisė leisti tuos opozicinius laikraščius, kuriuos buvo uždraudusi Menderes vyriausybė. Turkija ir toliau remsianti tarptautines organizacijas ir dalyvausianti jose.

Perversmui pagrindo bus davę neramumai, kurie vyko Turkijoje maždaug nuo kovo mėn. galo. Vyriausybė pašalino iš parlamento 13 opozicijos narių, tarp jų ir respublikonų liaudies partijos vadą Ismet Inonu, bususį artimą Ataturko bendradarbį. Tai buvo akstinas riaušėms ir reikalavimams, kad Menderes vyriausybė atsitatydintų.

NUTRAUKIAMA PAŠALPA

Prez. Eisenhoweris nusprendė, kad Kubai nebėra prasmės toliau duoti pašalpos.

Kuba gaudavo po 150.000 - 200.00o dol. paramos civilinei aviacijai ir žemės ūkiui.

SUIMTAS EICHMANN

Izraelio saugumas kažkur suėmė ir parsigabeno teisti buvusį Himlerio padėjėją Eichmaną, kuris tiesiogiai laikomas atsakingu už žydų iššudymą.

Vokiečiai taip pat pradėjo suiminėti kaltus už žudymus pačioje Vokietijoje, o taip pat ir užimtuosiuose kraštuose, tarp jų Lietuvoje ir Latvijoje.

Vokiečių teisminės įstaigos dar tebetiki, kad tebėra gyvas Hitlerio pavaduotojas Bormanas.

RUSIJOS ALYVA INDIJAI

Rusija pasiūlė Indijai tiekti nevalytą alyvą žemomis kainomis, kokių Vakarų gamintojai iki šiol nėra girdėję.

Chruščiovas buvo pagrasinęs, kad jis atsilikusius kraštus užliesiąs pigia alyva.

PATYS AMERIKIEČIAI AIŠKINASI

U-2 lėktuvo numušimas sujudino ir Amerikos politiką. Paskirtos net trys komisijos, kurios turės išaiškinti reikalą.

U-2 KLAUSIMAS SAUGUMO TARYBOJE

Sovietams pareikalavus, Saugumo Taryboje buvo iškeltas ir svarstomas prie Sverdlovsko numuštojo amerikiečių lėktuvo U-2 klausimas. Reikalauta pasmerkti Ameriką už jos pastangas šnipinėti.

Pasikeitus aštriomis kalbomis, skundas atmestas.

ŽEMĖS DREBĖJIMAS ČILĖJE

Čilėje vienas po kito įvyko keli žemės drebėjimai, kurių sukeltos milžiniškos vandens bangos pasiekė net Japoniją.

Tiek patys drebėjimai, tiek bangos pridarė didžiulių nuostolių, ir žuvo daug žmonių.

MIKOJANAS ATOSTOGAUJA KRYME

Vakaruose pasklido žinių, kad Chruščiovas esąs atsikratęs jau ir paskutinio savo konkurento — Mikojano.

Sovietų užs. reikalų ministerija pasiskubino pareikšti, kad Mikojanas turįs teisę į atostogas ir dėl to naudojąsis jomis prie Juodosios jūros. Tai pareiškė ir Chruščiovas.

SEKA SOVIETŲ LAIVĄ

„Pravda" rašo, kad sovietų atomu varomąjį ledlaužį visą kelią nuo Baltijos jūros iki Murmansko nulydėjo amerikiečių lėktuvas.

OPOZICIJA PAKEITĖ NUOMONĘ

D. Britanijos Darbo partijos vadas Gaitskell pasakė kalbą, kuria nužymimas posūkis gynimosi politikoje.

Gaitskell pareiškė, kad D. Britanija turi būti Šiaurės Atlanto sąjungoje, o Šiaurės Atlanto sąjunga privalo turėti atominių gynimosi priemonių.

LORDAS MONTGOMERY IR MARKSO PLAUKAI

Lordui Montgomery, kuris neseniai buvo Kinijoje, teko lankytis dideliame tekstilės fabrike, ir ten svečių kambario sienose kabojo komunistų vadų paveikslai, išsiuvinėti šilke.

Lordas apžiūrėjo paveikslus.

— O kas tasai per ponas dešinėje?

Toks lordo nežinojimas sudrebino jo palydovus. Atsitokę jie paaiškino, kad tasai ilgaplaukis ir ilgabarzdis yra Karolis Marksas.

— Man rodos, kad Karoliui Marksui reikėtų pasikirpti plaukus, — pastebėjo lordas.

APSILANKYKIME LIETUVIŠKOJE SODYBOJE SEKMINIŲ METU!

Dvidešimtasis

Prenumeratorius pasiekė Lietuvių Enciklopedijos dvidešimtasis tomas, pradedamas žodžiu Narsa ir baigiamas Očapovskiu.

Toksai apskritas tomų skaičius būtų kaip ir jubiliejinis ir verstų švęsti. Tiesą pasakius, būtų jau ir labai rimto pagrindo tokiai šventei, kurioje galėtumėm pasidžiaugti savo pasiekimais. Taigi jau dvidešimt tomų! Ne bet kokių tomų, bet stambių ir vertingų, vertų laikyti vienu iš pačių stambiausiųjų mūsų kultūros ugdymo tremtyje paminklų. Nenorime čia nuvertinti kitų pozityvių darbų, atliktų per tą penkiolika metų, bet Enciklopedija, šiaip ar taip, labai didelis darbas, turint galvoje esamąsias ribotas jėgas ir dar ribotesnius išteklius.

Tik nematyti, kad kas nors ruoštųsi šį įvykį švęsti ar plačiau minėti. Kurie yra arčiausiai šio darbo — leidžia ir redaguoja šį leidinį, aišku, neturi laiko apie tokius dalykus galvoti. Jiems pirmoje eilėje rūpi, kad Enciklopedija ištesėtų savo kelią iki pat galo.

Rodos, ar seniai čia buvo pradėta? Dar vis kažkaip neišblėso mūsų spaudoje vykusieji pasisakymai, kokios čia enciklopedijos mums reikėtų ir kokią būtų galima išleisti. Vieni norėjo grynai lituanistinės, o kiti tvirtino, kad reikia mišrios, nes lituanistinės išleidimas būtų nepakeliamas. O 1953 metais jau pasirodė pirmasis tomas. Pasirinktas buvo labai gražus vidurio kelias su aiškia lietuviškųjų dalykų persvara. Juo tolyn, juo ta persvara didėja kiekvieno lietuvio naudai ir pasitenkinimui: lituanistika nusveria visus kitus dalykus.

Būtų, be abejo, įdomu, kiek tomų dar su lauksime. Bet į tą klausimą, greičiausia, šiandien dar nepajėgtų atsakyti nė patys Enciklopedijos redaktoriai, kurie planuoja jos tomų apimtį. Bet Enciklopedijos leidėjas spėja, kad tomo su paskutinėmis raidėmis susilauksime gal per kokį trejetą metų. Taigi galas jau matyti. Jeigu tik užteks prenumeratorių, kuriais visas leidimas remiamas, tai tasai laikas netruks prabėgti, kaip netruko ir tas aštuonetas metų nuo pirmojo tomo išleidimo ligi šiol.

Šį naujausiąjį tomą yra redagavę Pr. Čepėnas (raidę N) ir J. Girnius (raidę O).

Šito tomo paruošiamajame darbe dalyvavo 160 asmenų — skyrių redaktorių ir bendradarbių. Turint galvoje, kad ne visi bendradarbiai duoda vis ką nors kiekvienam tomui, visiškai suprantama, kad mūsiškė Enciklopedija turi kur kas daugiau talkininkų, negu vieno atsitiktinio tomo leistruose suminėta. Vadinas, Enciklopedija turi pakankamai talkininkų, kad tie tomai vienas po kito rodytųsi, ir nebent galėtumėm tik stebėtis, kad tų bendradarbių pajėgta tiek suburti ir kad tremtyje esančiomis pajėgomis įmanoma išsiversti.

Aišku, ne visi bendradarbiai yra vienodo svorio. Nemaža dalis jų yra atsitiktiniai, kurie retkarčiais pajėgia šiuo tuo pasitarnauti šiam didžiajam mūsų žinijos aruodui. Pagrindinė našta gula ant mažesnės dalies įvairių sričių specialistų ir, be abejo, ant lituanistų. Kai kurie jų daugiausia laiko ir skiria kaip tik Enciklopedijos talkai.

Šis tomas toks pat įdomus ir vertingas, kaip ir kiti, ir toks pat plačiai lietuviškas. Smulkesnių lietuviškų dalykų yra daugybė, ir juos sunku būtų visus čia suminėti. Todėl pasitenkinsime iš svarbesniųjų atsirinkti lituanistinius. Tokių svarbesniųjų straipsnių patys redaktoriai šiame tome yra išskyrę 81. Kai kurie tų straipsnių neturi nieko bendra su Lietuva ar lietuviškais dalykais. Kai kurie tik šį tą bendra. Tų abiejų rūšių straipsniai būtų: Našysta, Nato, Natris, Natūralizmas, Naujasis Įstatymas, Naujoji muzika, Naujoji Zelandija, Navigacija, Neapolis, Negrai, Negridai ir dar keletas kitų. Visi kiti arba kalba apie grynai lietuviškus dalykus (miestus, upes, kalbos dalykus, žmones, atitinkamus vyksmus — štai straipsniai apie Naugardą, su kuriuo ryšius turėjo Lietuva, Naugarduką, Naujamiestį, Nemenčinę, Nemunaitį, Nemunėlio Radviliškį, Nesvyžių, Nidą, Obelius, Nemuną, Neri, Nevėžį ir t.t. ir t.t.).

Kur mes esame ir kur būsime, kai turėsime Enciklopediją?

Mūsų mokslo ir apskritai rašto žmonės yra nemaža jau davę savo srities darbų — knygų, monografijų, straipsnių periodiniuose leidiniuose. Visa tai surinkus į krūvą, pajėgtumėm atsakyti į daugelį mums kada nors iškylančių klausimų. Bet surinkus tai neįmanoma taip perteikti, kad kiekvienam būtų prieinama. Kita vertus, yra dar nemaža lietuviškų dalykų, kurie niekados nebūtų aprašyti. Jei buvo šen pluoštelis žinių, ten kitas, tai aiškiam vaizdui susidaryti dar trūko nemaža duomenų. Enciklopedija šiandien ryžtasi pirmą kartą aptarti kiekvieną dalyką, nuo adatos iki visos Lietuvos, jos istoriją, buitį, kultūrą, viską, o viską. Kai turėsime Enciklopediją, tai jau ir žinosime viską (žinoma, tie, kurie turėsime), kas buvo ir kas yra. Turėsime po ranka labai didelį aruodą, kurio vis pasigesdavome.

K. Abr.

STANISLOVAS RAPALIONIS

(E) Šiemet sukanka 415 metų nuo S. Rapalionio mirties. Gimęs apie 1485-86 metus Eisiškių valsčiuje Rapalionių kaime. Kilimo jis yra Lietuvos bajoras. Studijavo Krokuvos universitete ir ten gavo teologijos baklauro laipsnį. Profesoriavo Karaliaučiaus universitete. Globojo Karaliaučiaus universitete besimokančius lietuvius. Be lotynų kalbos, jis mokėjo graikų, hebrajų ir lenkų kalbas. Rapalionis buvo vienas iš pirmųjų lietuvių viešuolių, pradėjusių rašyti lietuviškai. Vertė giesmes iš lotynų ir lenkų kalbų, kurios buvo išspausdintos Mažvydo giesmyne ir katekizme. Mažai tepaliko Rapalionio raštų, bet tie raštai lietuvių raštijos istorijoje yra vieni pirmųjų rašytinių lietuviškų tekstų. Aktyvus reformacijos judėjimo veikėjas, Rapalionis draugе su Abraomu Kulviečiu savo veikla paruošė kelią pasirodyti pirmiesiems raštams lietuvių kalb.

NAUJAS DAKTARAS

Gegužės 10 d. Miuncheno universitete baigė medicinos mokslus ir išlaikė valstybinius ir daktaro egzaminus mūsų tautietis žemaitis Dr. Alf. Dainius, tremtinys, dabar Amerikos pilietis.

Atvyko čia prieš dvejis metus su žmona ir sūneliu. Žmona čia šeimininkavo, o sūnus lankė vokiečių pradžios mokyklą.

Dr. Alf. Dainius buvo labai tvarkingas ir darbštus kaip studentas ir ateitininkas. Studijavo Kaune, Vilniuje, Miunchene. Tremtyje daug vargo karo ir pokario laikais. Sunkumų turėjo ir emigruodamas, nes jam staiga susirgo žmona. Vargo rūpindamasis ligoniu ir dar sūneliu. Viską pakėlė, nugalėjo ir dabar jau kaip daktaras su visa šeima grįžta į JAV.

TILVYTIS GIRIA RUSUS

(E) Teofilius Tilvytis, prieš išvykdamas į Maskvą, kur gegužės 10 dieną prasidėjo lietuvių tarybinės poezijos dienos, sako:

„Mes esame rusų literatūros tradicijų tęsėjai, rusų žodžio meistrų mokiniai".

Toliau jis sako, kad jaunieji tarybinės Lietuvos poetai neišleidžia iš akių revoliucinės poezijos viršūnės — Majakovskio vaizdo.

Stebinčiam iš šalies šių dienų tarybinės Lietuvos poeziją, nesunku pastebėti, kad visa jų poezija tebetūpčioja vienoje vietoje, aklai sekdama gerokai senstelėjusią ir, palyginti, silpną įspūdį teduodančią Puškino, Nekrasovo arba Majakovskio poeziją. Žinoma, ką nors šviežio ir originalaus šiuo metu Lietuvoj sunku parašyti, nes reikia rašyti pagal iš anksto duotus nurodymus. O Vakarų poezijos viršūnės yra neprieinama

SEKMINĖS

Su nepaprasta audra prasidėjo Bažnyčios istorija. Išganytojui įžengus į dangų, apaštalai su Jėzaus Motina Švenč. Marija melsdamiesi laukė pažadėtosios Šv. Dvasios atsiuntimo. Sekminių rytą „ūmai pasigirdo iš dangaus ūžimas, lyg kad kylančio smarkaus vėjo ir pripildė visus namus, kuriuose jie sėdėjo. Jiems pasirodė pasidalinę tarsi ugnies liežuviai, ir ant kiekvieno iš jųjų nusileido po vieną. Visi jie pasidarė pilni šventosios Dvasios ir ėmė kalbėti visokiomis kalbomis, taip kaip šventoji Dvasia jiems davė prabilti". Tie mažai tikį, nepastovūs vyrai buvo perkeisti. Šv. Dvasia apaštalus padarė naujais žmonėmis. Šv. Petras išeina prie susirinkusios minios ir pasako pirmąjį pamokslą, sulaukdamas pirmojo kelių tūkstančių atsivertimo į krikščionybę.

Paskutinės Vakarienės namo durys atsidaro ir išeina anksčiau buvę nedrąsus apaštalai, dabar pasikeitę į nieko nebijančius, drąsius Kristaus garbintojus ir jo mokslo autoritetingus skelbėjus, mokytojus. O „Viešpats gi kasdieną daugino jų būrį". Ta pati Šventoji Dvasia, kuri kalbėjo apaštalų lūpomis, dabar kalba jų įpėdinių —Romos popiežiaus ir vyskupų lūpomis. Ir Bažnyčia plinta visoje žemėje, o jos pasiųsti tarnai misijonieriai eina į tolimiausius kraštus, skelbdami Jėzaus Gerąją Naujieną — Evangeliją, nešdami išganymo mokslą ir kultūrą laukinėms tautoms. Jie nieko neturi, išskyrus kryžių ir Evangeliją. Negir dėto pasiaukojimo kaina jie laimi sielas ir širdis Nukryžiuotajam. Jų jėga yra Šv. Dvasios paslaptingoji jėga, kuri protą apšviečia tikėjimo šviesa, jį palaiko ir padaro nenugalimus prieš klaidas ir žmogiškų aistrų prasiveržimus.

Ką gi apaštalai gavo žemėje už Kristaus mokslo skelbimą? Petras buvo prikaltas ant kryžiaus Romoje, Povilui nukirsta galva, Jokūbui Vyresniajam taip pat nukirsta galva, Jokūbas Jaunesnysis — užmuštas akmenimis, Andriejus prikaltas prie kryžiaus, Jonas — įmestas į verdantį aliejų, o stebuklingai išlikęs gyvas — liko ištremtas į Patmos salą. Ir taip visi apaštalai žuvo už Kristų kankinių mirtimi, o jų tikrasis atlyginimas — nevykstantis dangiškos garbės vainikas. Jų liudijimas rado galingą atgarsį visur ir per visus amžius žadina milijonus naujų kankinių, kurie savo krauju patvirtina tą patį tikėjimą į Kristų.

Kun. P.D.

PAMALDOS

PRESTONAS

Pamaldos birželio 5 d., 12.15 val., St. Ignatius bažn. (Meadow St.).

ECCLES

Pamaldos birželio 19 d., 12.15 val., St. Mary's bažn.

BRADFORD — birželio 5 d., 12.30 val.
NOTTINGHAM — birželio 12 d., 12.15 val.

Kun. J. Kuzmickis

14 kunigų

(E) Šių metų balandžio 13 d. Kaune įšventinta 14 kunigų.

Kauno kunigų seminarijos rektorius kun. Alfonsas Lapė paskirtas kanclerio pareigoms prie arkivyskupijos valdytojo vyskupo Stankevičiaus.

Lietuvių kalbininkai ir tautosakininkai Klaipėdos, Šilutės ir Pagėgių rajonuose

(E) Gegužės 5 d. į Klaipėdos, Šilutės ir Pagėgių rajonus atvyko lietuvių kalbos ir literatūros instituto mokslinė ekspedicija. Joje dalyvauja kalbos, istorijos ir dialektologijos sektorių bendradarbiai. Už savaitės prisijungė ir tautosakininkų grupė. Bus užrašomos dainos, pasakos ir kita medžiaga. Ekspedicija paminėtuose rajonuose dirbo iki gegužės mėn. pabaigos.

(E) Švedų profesorius su studentais Suvalkijoje. Švedijos Lund universiteto filologijos prof. Knut-Olof Falk su keliais studentais vyksta Suvalkijon. Čia jis studijuos vietovardžius. Darbo metu jis turės daug pasikalbėjimų su vietos gyventojais, ypač ūkininkais. Jauniesiems studentams šie pasikalbėjimai padės geriau susipažinti su lietuviškąja kalbotyra.

Lietuvio paveikslus medyje įsigijo Tretjakovskio galerija

(E) Ukmergės 1-mos vid. mokyklos mokytojas Juozas Kvėsulaitis visą savo liuoslaikį skiria meniškiems medžio drožiniams ir paveikslams medyje. Jo žanrinius paveikslus medyje įsigijo Tretjanovskio galerija. Visasąjunginėje darbo rezervų dailės parodoje, už meniškus baldus jam buvo pripažinta antroji vieta.

MANO DRAUGAS LUI

ED. CINZAS

5.

— Diable! — nusikeikiau. — Kiek susigaudau tavo svaičiojime, tai čia ne vien tik našlė apsukta, bet ir aš.

— Ir į tai galėčiau tau atsakyti kita Freud'o teorija apie meilės nusivylimą, bet vis tiek tu nesuprasi...

Kiklopas nusijuokė ir stuktelėjo į stalą stikline. Mes išgėrėme ir bandėme kreipti šitą Viešpaties plepį kita kryptim, bet jis buvo per daug girtas, kad pasiduotų.

— Pasižiūrėk į šitą, — jis mostelėjo į Kiklopą. — Jis atstovauja sidabrinių karei vėlių kastai ir yra keletą pakopų arčiau jos, bet, nežiūrint jo švelnių skruostų ir intelektualo žargono, per daug jau atsiduoda šituo huniškų raugu, kad ji susidomėtų. Galiu prisiekti, kad kalbėdamas su ja vis kartoja: taip, taip, būtinai taip, ir staiga sako: ne! Jie yra grubūs, šitie amžinai kariaują vokiečiai, kaip ir jų batai.

Jis pasileido jau per daug plačiais vieškeliais, tas mano draugas Lui. Žinia, jie abu trynė suolus senose ir kilmingose mokyklose, bet Kiklopas buvo mūsų vadas, ir aš niekada to neužmiršdavau. Reikalai kropo į blogąją pusę, kaip ir visada, kai jie nusigerdavo. Atrodė, kad šita dviejų tautų neapykanta sugrįždavo.

— Manau, kad pradedu jus, prancūzus, suprasti, — atsiliepė Kiklopas. — Tikrai, keletą metų gyvenau jūsų tarpe, liesdamas šitą supuvusį kūną, ir laužiau galvą: kur slypi prancūziškųjų raupsų pradas? Kokią galingą pažinimo dvasią tu turi! Ir Freudą prisikėlei mūsų samogitui nugalėti, o visa tai tėra tik smėlio blaškymas, juokdary tu. Velniai žino, kas mane sulaiko netrenkti tau į šitą gražų snukutį!

— Apie tai reikėjo pagalvoti dar prieš trisdešimt devintuosius,—nusižiovavo Lui. — Dabar jau per vėlu medituoti apie supratimą ir prancūziškąją dekadensiją. Anksčiau ar vėliau tu prieisi šitą žodį.

Aš pažadinau šunį ir pakilau bėgdamas nuo teisėjo pareigų, nes jie, reikalaudami pritarimo, kreipdavosi į mane: Nieke, tu logiškas ir neutralus šitame ginče, pasakyk, kad jis klysta; Nieke, sakyk jam, kad jis kvailioja; Nieke, tu, kuris jau šimtmečius pešiesi su šita hūnų paderme, pasakyk jam, kad jie liautųsi švaistęsi kuokomis po Europos langus ir t.t.

Išgėriau paskutinį stiklą, palinkėdamas abiem persipiauti gerkles, ir išėjau. Tik koridoriuje pajutau, kad kojos visai nusilpusios. O našlė miega ant pilvo ir sapnuoja, kad Lui nusileidžia iš dangaus, kaip auksinis angelas, ir bučiuoja ją... Diable! Ir dar kartą — diable! Prisilaikydamas sienų nuėjau, lydimas šuns, tamsiu koridorium. Šuo ir įsimylėjėlis... Diable!

Kažkur tolumoje, kur suledėjęs dangus atsiremia į mišką, piktai riaumojo milžinas. Aš atplėšiau langą, ir ledinio oro srovė įsiveržė į kambarį. Taip, ivanai buvo pajudėję iš savo urvų! Patrankų bubsėjimas susiliedavo į ištisinį gaudimą, kuris pripildė pilį, slankiojo rūsiais, kilo koridoriais ir pro suskeldėjusį Kristų kampe virpėjo bokšte. Žvilgterėjęs į laikrodį, aš net nusigandau, kiek ilgai mano miegota! Šuo neramiai unkštė šalia manęs, bet aš nebeturėjau nei laiko, nei nuotaikos pasakoti jam pasakas.

Bibliotekoje jau radau abu girtuoklius. Kiklopas sėdėjo su drėgnu rankšluosčiu ant veido, Lui pagiriojo mažais gurkšneliais. Aš paklusau Lui kvietimo stiklui, bet tai neramino, o Kiklopas sėdėjo nejudėdamas, tarsi tik pajudinus ranką jam subyrės galva!

— Nieke, mano bičiuli, — staiga prabilo Lui. — Galiu prisiekti, kad mūsų budrusis Kiklopas apkurto.

— Klausykit, leitenante, — pagaliau nebeiškenčiau. — Jūs gerai žinote, kad mes esame „baltoje dėmėje", kuri neįeina į jokią gyvenimo liniją. Ivanai iš to padarys „maišą" vėlesniam valymui...

Jis piktai nuplėšė rankšluostį:

— Tu nori mane mokyti strategijos, samogitų Klausewitsch? Aš juk negaliu palikti posto be jokio įsakymo. Taip, taip, mes galime sugriūti į roges ir už pusvalandžio pasiekti Samoram, bet kas paskui, a? Ką aš pasakysiu? Kad mes vos nenumirėm iš baimės dėl stipresnio bubsėjimo?

— Tu girdi, kaip jis puikiai samprotauja? — nusijuokė Lui. — Tikrai, nėra jokio reikalo šokinėti: turime keliasdešimt šovinių ir esame magiarų pilyje!

— Tu baik savo juokus, — subliuvau užtrenkdamas langą, kurį jis atidarė ir šypsodamasis klausėsi patrankų. — Ką atsako jie ten, Samoram?

— „Mes neturime jokių nurodymų jums. Išsiųskite dvaro žmones į Samoram ir laukite nurodymų".

— Bet, žmogau, vakare jie jau bus čia!

— Na, ir?

Aš juk negalėjau sudaužyti butelio į šitą prakeiktą prūso galvą ir, įsivertęs į roges, nusivežti į Samoram. Tikrai, ką pasakyčiau ten? O jis buvo karininkas ir turėjo savus principus.

Aš išbėgau iš bibliotekos, trenkdamas durimis, nors žinojau, kad tai kvaila. Kambaryje parkritau ant lovos, bandydamas nusiraminti, bet juo rimčiau svarsčiau mūsų padėtį, juo ji atrodė beviltiškesnė. Iš Samoram atsakys tik tada, kai išvyks paskutinis traukinys ir jie padegs likusius garaže sunkvežimius. Rasime tuščias gatveles ir užbarikaduotas duris. Paskui... Paskui plaksime arklį iki kritimo, kol atsitrenksime įvanams į glėbius.

Į duris pasibeldė ir įėjo ji! Aš pašokau iš lovos, bet našlė nusišypsojus suramino palikti gulėti. Valandėlę mes žiūrėjome į vienas kitą. Staiga ji nusijuokė ir atsisėdo ant lovos krašto:

— Turiu kai ką jums papasakoti, — pradėjo ji šituo šiltu balsu. — Mums įsakyta palikti pilį, kaip jau žinote, bet aš norėčiau atsisveikinti be purkštavimų... Aš esu Budos batsiuvio duktė. Tėvui mirus mane priglaudė šitos pilies šeima, tikriau pasakius, jaunoji ponia. Dirbau pas ją ir kaip tarnaitė ir buvau mylima bei mokoma muzikos, bet tapti pilies šeimininke niekada nesitikėjau.

Ji sukikeno į mano baimingas akis ir tęsė:

— Šeimininkui žuvus fronte, viskas susimaišė. Iš pilies rašė, kad kumečiai laukia bolševikų ir nebeklauso senosios ponios. Kadangi ji niekada nėra buvusi pilyje, tai atsiuntė mane savo vietoje. Aš pradėjau rėkauti ant kumečių, ir viskas kiek aprimo. Tiesą pasakius, žaidimas man patiko, ir nemanau, kad jūs būtumėte pastebėję, jog meilinatės ne kilmingai poniai, o jos tarnaitei...

Ji nusikvatojo ir šoko prie durų, bet aš pasigavau ją už šitų nakčiaspalvių plaukų.

— Ach, tu ragana! — niršau. — Ach, tu kambarine, kunigaikštienės kailyje!

Ji spurdėjo ir grasino šauksianti pagalbos, bet aš pats norėjau šaukti vien tik todėl, kad ausys degė, kaip ugnyje. Iš plaukų pabiro spilkos, ir kunigaikštienės šukuosena susidraikė tarp pirštų. Ji daužėsi mažais kumšteliais, bet pagalbos nešaukė, tą kunigaikštienė - virėja, o aš norėjau nusiimti diržą su dieviškais palaiminimais ir gerai įkrėsti jai, bet už lango daužėsi patrankos, o Lui gėrė borą bibliotekoje ir meditavo tarp įstatymų, paklusnumo ir garbių...

— — — — —

Laikas, taip kaip ir mes, pasigėrė boru ir žaidė laikrodžiu senosios ponios darbo kambaryje. Į jį mes susinešėme savo šlamštą ir keliolika butelių romo tik todėl, kad tai buvo vienintelė patalpa su telefonu. Visi išvyko. Vienintelis arkliukas (kumečiai nesuprasdami kratė galvas ir dievais prisiekinėjo, kad tik tiek arklių ir tebuvo pilies arklidėse) išvilko keletą lagaminų, abi moteris ir mano mielą šunį. Jis draskėsi kaukdamas, bet kumetis Janoš sugriebė už sprando ir įmetė į roges. Senoji ponia drebančia ranka peržegnojo pilį ir paslėpė veidą skaroje. Ir Janoš nubraukė ašarą, bet nežinia kokią...

Senosios kambarys buvo jaukus su savo juodo medžio baldais ir daugybe niekniekių, kurie pamirštami tokiais atvejais. Mes gėrėme borą ir plepėjome nesąmones, bet žvilgsniai slankiojo sienomis ir, sekundei užkliuvę telefono, sprukdavo toliau. Kiklopas staiga pasidarė kalbus ir tauškė kvailystes, kaip senmergė:

— Aš buvau Rusijoje keturiasdešimt pirmaisiais. Keistos džiunglės: nesuvoki, kur pasibaigia žvėris ir kur prasideda žmogus...

— Tu surask ką nors įdomesnio, — burbtelėjo Lui. — Pasakyk man: kiek turėjai moterų?

— Moterų? — Kiklopas sumišęs sunkiai skaičiavo girtais smegenimis. — Na, apytikriai dvidešimt. Tai daug?

— Niekai! Tu dar tebesi nekaltas, vaikinuk.

Aš vaikščiojau pasieniais ir dairiausi į senas graviūras. Sekundinę tylą sujaukdavo laikrodžio tiksėjimas. Dramblio kaulo senis stovėjo virš paauksuoto stogelio ir abejingai žvelgė į mus pro piautuvo ašmenis. Kiek metų turi šitas laikrodis? Gal šimtą? Du? Tais pačiais smūgiais jis kalė istoriją akmeninėje sienoje, o aš norėjau nuplėšti jį nuo sienos ir sudaužyti į šitų girtų bepročių galvas.

Virš pilies skrido lėktuvai. Kambaryje įsigalėjo tyla, kurioje prakeiktas tiksėjimas vedė iš proto. Paskui vėl grįžo kalbos apie sunkiai suvokiamus dalykus.

— Jeigu patikėti instinktu, — kalbėjo Lui, — tai aš jaučiu jį atsibundant kažkur tarp smegenų ir pilvo: kažkas grėsmingo skverbiasi į mintis, o pilvas trūkčioja. Tikėkime, kad aš nesu kovai besiruošiąs gyvulys.

— Reflekso apraiška pasąmonėje paveikia nervų sistemą, o ši savo ruožtu veikia širdį, — samprotavo Kiklopas. — Ji yra priversta stipriau dirbti, nuslūgus kraujui. Turėkime vilties, kad tavo pilvas atlaikys.

— Kas čia per makalynė, — susiraukė Lui. — Aš kalbu apie natūralų žvėries instinktą, kuris priverčia mulą sustoti prieš apsnigtą bedugnę...

Kažkur sproginėjo bombos. Kiklopas išblyško, ir jo kakta surasojo. Jis pagriebė telefono ragelį ir suriko į jį. Niekas neatsakė, tik aižus stuksėjimas sklido iš jo.

— Mums nebeatsako! — suriko jis, svies damas ragelį. — Dabar mes galime nešdintis!

Prakeiktas prūsas! Mes žingsniavome užpustytu keliu, nes kumečiai staiga neteko arklių ir šaipėsi užstoję tvartų duris. O už miško švietė gaisai, ir niekas nedrįso juos priremti vamzdžiu. Prakeiktas prūsas su savo karinės moralės ir karininko garbe!

Samoram pasiekėme drebančiomis kojomis. Aplenkdami bombų išplėštas duobes ir degančius namukus, pasiekėme stotį. Taip, ji buvo sudaužyta į šipulius, ir senukas, kuris šniukštinėjo poilsio barakuose, težinojo tiek, kad vokiečiai išvyko sunkvežimiais. O prieš kelias valandas! Dabar bus jau netoli austrų sienos. Kiklopo balsas staiga pasidarė sausas, kaip žiemos vėjas, bet senis išgąstingai tvirtino, jog jie prisikabino kitus sunkvežimius ir išsivilko juos kartu.

— Kiek nuo čia iki austrų sienos?

— Traukinio bėgiais? Bus apie penkiasdešimt kilometrų, pone...

Kai mes užkopėme ant pylimo, dangus buvo prasiblaivęs, ir retkarčiais pasirodydavo pasiklydusios žvaigždės. Kiklopas sulankstė savo žemėlapį ir tarė:

— Austrų siena, be abejo bus ginama. Mes turime keletą valandų laiko pasiekti pirmajai zonai...

Jis nusviedė elektrinę lemputę į sniegą ir pradėjo nusirengdinėti. Mes nusimetėm kuprines, milines ir viską, kas atrodė kiek sunkiau. Mano draugas Lui atkimšo paskutinį butelį ir, atsargiai apdalijęs, vėl paslėpė kišenėje.

— Na, dabar tu jau melsk visus savo dievus, Odisėjau, — tarė Kiklopas. — Jeigu mes prasmuksime pro abi pabaisas...

Paskutinių žodžių nebenugirdau, taip jis pasinešė į priekį, kad vos spėjau jį sekti. Užpakalyje ritmingai kaukšėjo mano draugas Lui, abejingas ir besišypsąs, kaip ir visada.

(Pabaiga)

TARPTAUTINIS EUCHARISTINIS KONGRESAS

KONGRESO SVEČIAI

J. Medaitis

Bavarijos sostinės skelbimų lentose jau išlipdytl vietiniams gyventojams skiriamieji plakatai: „Miunchenas laukia svečių iš viso pasaulio. — Pasaulis laukia tavo svetingumo".

Garbingiausias svečias 37 -tajame pasauliniame Eucharistiniame kongrese bus popiežiaus legatas. Juo šv. Tėvas Jonas XXIII nominavo 73 metų amžiaus kurijos kardinolą Gustavo Testa.

Popiežiškasis legatas laikomas asmeniškuoju popiežiaus atstovu, Bažnyčios teisėje pažymimas kaip popiežiaus „alter ego" (antrasis aš). Už Romos ribų jam teikiama pirmenybė prieš visus kitus hierarchus. Užsienyje pop. legatas sutinkamas kaip vyriausybės galva.

Kard. Testa yra kilęs iš tos pačios diecezijos, kaip ir dabartinis popiežius, būtent, Bergamo. Jau 40 metų, kai Gustavo Testa skiria savo jėgas diplomatinei šv. Sosto tarnybai. Jo kelias vedė į Vieną (1920 m.), Kairą (1934-42 m.), Jeruzalę (1948-53 m.) ir Berną (1953-59 m.). Priešpaskutinėje slaptoje 1959 m. gruodžio mėnesio konsistorijoje arkivysk. G. Testa buvo priimtas į kardinolų kolegiją. Tada jis atsisveikino su Šveicarija, kurioje ėjo nuncijaus pareigas.

Be savo gimtosios kalbos, kard. Testa šneka prancūziškai, angliškai ir vokiškai. Miuncheną yra aplankęs kunigo rūbe 1923 m. Po 37 metų kard. Testa vėl užsuks į Miuncheną, tik šį kartą jau kaip popiežiaus legatas, kuriam Bavarijos vyriausybė rengia atitinkamą priėmimą.

Kongreso metu popiežiaus legatas bus apgyvendintas barokiškuose Miuncheno rezidencijos kambariuose, kurių sienos yra mačiusios popiežių Pijų VI, kada jis, iš Vienos atkakęs, svečiavosi kurfiursto Karolio Teodoro mieste ištisą 1782 m. pavasario savaitę.

Popiežiaus legato žinioje bus trys didelės salės, kuriose Eucharistinio kongreso metu galės būti priimami svečiai. Grupinėms audiencijoms pramatytas rezidencijos kiemas, talpinąs 12.000 žmonių.

Į Miuncheną kard. G. Testa atvažiuos liepos 31 d.

Nors Eucharistinių kongresų pradžia siekia 1881 metus, bet tik nuo 1906 m. ėmė popiežiai reguliariai į juos siuntinėti savo atstovus. Paskutiniajame pasauliniame Eucharistiniame kongrese, įvykusiame 1955 m. Rio de Janeiro, pirmą kartą kongresų istorijoje svarbiausią programos dalį sudarė popiežiaus legato mišios, o ne procesija, kaip kad iki tol būdavo.

Kitas įžymus Miuncheno svečias bus, be abejo, popiežiškasis nuncijus Vokietijai arkivyskupas Corrado Bafile, kuris, kaip mūsų spaudoj jau buvo skelbta, yra arčiau pažįstamas ir mums, lietuviams. Dar neseniai, tik balandžio 26 d., naujasis nuncijus galėjo įteikti federalinės vokiečių respublikos prezidentui Luebke diplomato kredencialus ir tuo būdu automatiškai užimti užsienio diplomatų prie Bonnos vyriausybės dekano postą. Nunciatūra Bad Godesberge yra pirmoji arkivysk. Bafile kaip Šv. Sosto diplomato veiklos vieta už Italijos sienos. Su Miuncheno miestu jį sieja gamtamokslio studijos Miuncheno universitete 1922-1923 metais.

Pernai rudenį Miuncheno ir Freisingo kardinolas J. Wendel užkvietė viso pasaulio kat. Bažnyčios hierarchus į Eucharistinį kongresą Miunchene. Iki š.m. kovo mėn. pabaigos pažadėjo kongrese dalyvauti 20 kardinolų, 192 vyskupai ir 4 abatai. Pusė jų turės tolimą kelią: iš Afrikos, Azijos, Amerikos, Australijos. Kanados katalikų priešaky matys Miunchenas kardinolą James Charles Mc Guigan (Toronto); JAV kardinolus Francis Spellman (N. York), Richard Cushing (Boston), Albert Gregory Meyer (Chicago); Indijos — kard. Valerian Gracias (Bombay) ir kt. Ar galės atvykti nors vienas hierachas iš Pabaltijo bei satelitinių kraštų, paaiškės tik paskutinėmis dienomis.

Eucharistinio kongreso spaudos skyriaus žiniomis, į kongresą laukiama atvykstant 125.000 svetimšalių. Itin didelį susidomėjimą Eucharistiniu kongresu rodo lotynų Amerikos kraštai. Iš ten ketina dalyvauti kongrese arti 5000 asmenų. Kanada bus atstovaujama 700 katalikų, JAV — 3000, Catholic Travel Office Washingtone organizuoja 20 maldininkų grupių į Miuncheną. Kai kurie vyskupai patys vadovaus savo diecezėjiečiams, kaip antai arkivysk. K. J. Alter (Cinninnati, Ohio), vyskupai Ph. M. Hannan (Washington), J. J. Navagh (Ogdensburg, N.Y.), E.C. Daly (Des Moines, Iowa) ir S.M. Metzger (El Paso, Teksas). Amerikiečių maldininkai, kartą išsirengę į tolimą kelionę, norės neabejotinai apžiūrėti ir kitus kraštus, ne vien Vokietiją. Jų kelionių programose yra tad įrašyti Romos ir net Jeruzalės miestų vardai. Catholic Kolping Society of Amerika Philadelphijoje yra pranešusi Miunchenan, kad ji savo kongreso dalyviams išnuomos keletą lėktuvų. Susipažinti su paruošiamaisiais kongreso darbais buvo atskridęs Miunchenan NCWC informacinio skyriaus direktorius Rev. John E. Kelly.

Daugiausia svečių suplauks į Miuncheną iš pačios Europos, pirmoj vietoj iš kaimyninių Vokietijos kraštų kaip Austrija, Šveicarija, Prancūzija, Olandija, Belgija. Vieni atvažiuos trumpesniam laikui, kiti ilgesniam. Visą kongreso savaitę, t.y. nuo liepos 31 iki rugpiūčio 7 d., Miunchene išbus 7000 ispanų, 5.600 italų, 5.000 austrų, 3.000 prancūzų, 2.000 anglų, 2.000 belgų ir kt.

Italų grupėje net 70 aukštų dvasiškių, jų tarpe Venecijos patriarchas ir Genovos kardinolas. Tokios sąjungos, kaip „Unione apostolica del clero" ir „Sacerdoti adoratori", iš Turino atsiunčia Miunchenan po 80 kunigų. „Pro Civitate Christiana" sąjūdis iš Asyžiaus sudarys atskirą maldininkų vienetą. Rytinėms pamaldoms italams numatyta šv. Dvasios bažnyčia miesto centre. Italų Kultūros Institutas Miunchene ruošia eilę paskaitų kongreso tema „Pro mundi vitae". Kaip paskaitininkai minimi tėvai Lombardi ir Spiazzi. Vienas kardinolas lankys savo tautiečius jųjų bavariškose darbovietėse.

Kaip didelės bus išeivių grupės, E. K. spaudos skyrius kol kas dar nėra pakankamai informuotas. Tik kroatų ir slovėnų tautiniai E.K. komitetai yra pranešę kongrese dalyvausiančių savųjų skaičių: kroatų — 1.500, slovėnų — 500-700. Lietuvių, kiek žinome iš mūsų spaudos pranešimų, dalyvaus taip pat 500-700. Bet reikia manyti, kad kongrese bus atstovaujamos visos katalikiškos rytų ir vidurio Europos tautos. Ukrainiečiai, lenkai, vengrai bus, atrodo, skaičiumi pranašiausi.

NAUJAI GAUTA:

Mėgėjo psichologo A. Garbausko (anglų kalba) — Know Thyself — kaina 5 šil. (A Theory of Spirit and System of Man's Psychical Powers). Į anglų kalbą išvertė E.J. Harrison.

Jonas K. Karys — Senovės lietuvių pinigai — 3 sv. 12 šil. (Istorija ir numizmatika).

Pėteraitis — Liet.-Angl. kalbų žodynas — 50 šil.

Koncevičius — Russia's Attitude Towards Union With Rome 9th-16th Centuries — 7 šil. 9 penai.

B. Sruoga — Dievų miškas —36 šil. 8 p.

Prunskis — Mano pasaulėžiūra — kultūrininkų pasisakymai — 25 šil. 8 penai.

Kun. M. Crawley — Šventoji valanda (Nakties adoracijai namuose) — 2 šil.

St. Butkus — Vyrai Gedimino kalne — 15 šil.

I. Šeinius — Vyskupas ir velnias —22 š.

Prunskis—Rinktinės mintys — 29 š. 4 p.

Somerset Maugham — Dažytas vualis — 22 šil.

Studija Lituanica — Mažoji Lietuva — 36 šil. 8 penai.

Lithuania Through The Ages — 25.8.

A. Baranauskas — Anykščių šilelis — 14.8 — Liet. ir anglų kalbomis.

Popiežius Leonas XIII — Enciklika apie masonus — 3.6.

Kairys — Diagnozė — 3 veiksmų komedija — 14.8.

I. Šlapelis — J. Pautienius (Meno raida, forma) — 36 šil. 8 penai.

Maldaknygės: Sveika Marija, Atlaidų šaltinis.

Vaikams: Aušros žvaigždė ir Vardan Dievo; šitas ir daug kitų knygų, maldaknygių, liet. plokštelių gausite rašydami:

DAINORA, 49, Thornton Ave., London, W4

VAISTAI PIGESNI TIESIOG IŠ VAISTINĖS

Jums visada bus priimtina mūsų patarnavimas ir kainos. Visi mūsų klijentai žino tai, o kas naujai pabando, tai vieną siuntinį išsiuntęs įsitikina. **Jūs taip pat galite siųsti ne tik vaistus, bet ir kitokias prekes, savo pačių supirktas ar per mus užsakytas.** Taigi jei jums iškyla reikalas padėti saviesiems Lietuvoje, prašom leisti mums atlikti tą darbą.

Adresas:

Acton Pharmacy
(EXPORT) LTD.
24, CHURCH ROAD, LONDON, W.3.
ENGLAND
Tel. ACOrn 0712

Informacija ir patarimai lietuvių kalba teikiama nemokamai.

GERA AR BLOGA

PASIKALBĖJIMAS TARYBINĖMIS TEMOMIS

Traukinys riedėjo, kaip viesulas. Pro langą blyksteldavo pravažiuojamų stočių šviesos. Monotoniškas stuksenimas liūliavo, migdė... Padėjęs į šalį knygą, snūduriuodamas stebėjau bendrakeleivius. Na, šita priešais mane moteris, aišku, airė. Girdėjau, kaip ant kelių miegantį berniuką vadino Paddy. Šalia jos — pagyvenusi pora, be abejo, skotai. Jis visą laiką papsi tuščią pypkę. Jos pagamintų sumuštinių vis tik viena duonos riekutė patepta sviestu. Skotai... Gal ir perdedama kalbant apie jų šykštumą, bet negaliu nenusišypsojęs prisiminti buvusio savo šeimininko. Kartą jis pasikvietė svečių arbatai. Šeimininkei ruošiant stalą, Jock ir sako:

— Neužmiršk padėti žnyplių cukrui.

— Kam tos žnyplės? — klausia moteris. — Mes gi neturime gabalinio cukraus?

— Žinau, — subaubė Jock, — todėl ir sakau: dėk žnyples!

Įdomu, kas tas mano kaimynas prie lango. Iš rankos ir švariai užlaikomų nagų matyti, kad sunkaus fizinio darbo nėra matęs. Turbūt...

— Disgusting, — prabilo skotė. — Šlykš tu žiūrėti į tą porą jaunuolių, besiglamžančių apytamsiame koridoriuje... viešai. Į ką pavirto mūsų šių dienų jaunimas?

— Jap... — lyg jai atsakydamas, bet daiydamasis į mūsų pusę, lyg ketindamas užmegzti pasikalbėjimą, — niekur taip nėra, kaip mūsų country. Ispanijoj, pavyzdžiui, vedusiųjų pora, pasibučiavusi viešoje vietoje, baudžiama už nepadorų elgesį. Rusijoje, — kiek patylėjęs tęsė skotas, — ten tas reikalas jau seniai sutvarkytas. Jaunimo auklėjimas ten turėtų būti pasaulio pavyzdžiu.

— Buvote, tur būt, Rusijoje, jei žinote apie ją ir gyvenimą joje? — pasiteiravo skotą mano kaimynas anglas.

— Well... nesu ten buvęs. Bet daug skaičiau ir girdėjau, kaip ten tvarkomasi. Mums iš jų mokytis reikia.

— O vis dėlto aš savo vaikų ten auklėti nenorėčiau, — ginčijo anglas.

— Kodėl? Kas ten bloga? Maža apie juos žinote, — purkštė skotas.

Šiek tiek patylėjęs tarė anglas:

— Gyvenau Rusijoje su mažom pertraukom nuo karo pradžios iki praėjusių metų vidurio. Taigi pažinau ir patyriau jų santvarką ir gyvenimą.

— Na, ir kas? — įterpė skotas. — Ką galite pasakyti? Tur būt, nebandysite tvirtinti, kad ten darbo žmonės yra išnaudojami. Ar jie nėra tinkamai aprūpinti? Ar jų mokslas...

— Atleiskite, — sulaikė skotą anglas,— į visus tuos jūsų klausimus galėsiu atsakyti, — jis žvilgterėjo į laikrodį. — Turime pakankamai laiko. Štai matote jaunuolius koridoriuje susiglaudusius, meilės žodžius šnibždančius. Jis jai, tur būt, sako: „Myliu tave, tavo lūpos kaip prisirpusios po lietaus žemuogės, tavo akys kaip vosilkos, tavo"... ir t.t. ir t.t. Rusijoje tas pats vaizdelis, bet ten visur ir visuomet (net ir meilės atveju) pirmame plane ir pavyzdžiu turi būti marksizmas, leninizmas, komunizmas. Jaunuolių poros pasikalbėjimas skambėtų kitaip. Pvz., paėmęs pirmą kartą merginą už rankos, jis sako: „Drauge, štai taip, tur būt, jautėsi Ribbentropas, kai spaudė Molotovui ranką nacių - sovietų paktą pasirašius". Apkabindamas mergaitę: „Arčiau glauskis prie manęs, kaip galudžiasi kolchozų valstiečiai prie sunkiosios pramonės darbininkų". Pabučiavęs: „Tavo lūpų linija gali prilygti tik partijos linijai". Likusios kūno dalys apibūdinamos panašiai. Sakysime: „Tavo veidas raudonas, kaip mūsų vėliava. Akys žvilga, kaip mūsų taikos kulkosvaidžių vamzdžiai. Tavo pečiai yra tiesūs, kaip kelias, kuriuo Sovietų Sąjunga eina į pasaulio proletariato išlaisvinimą".

Stebėjau skotą, kai jis klausėsi. Jis neatsakė nieko, matyt, norėdamas suvokti anglo pasakojimo prasmę: ar čia jumoras, ar rimtai.

— Sakote: gyventojai ten tinkamai aprūpinti, — tęsė anglas. — Čia ir vėl pateiksiu pavyzdį. Vakaruose tai vyktų maždaug šitaip: Ponai Brown nutarė vykti sekmadienį į pajūrį. Miss Brown, patikrinusi dviejose ar trijose spintose savo sukabintus rūbus, nusprendė, kad jai reikalinga nauja suknelė, nes visos jau buvo kartą kitą dėvėtos ar yra išėjusios iš mados. Visa šeima vyksta į krautuvę. Ten jiems išdėstomos ant stalo 40-50 įvairių rūšių ir spalvų medžiagų. Mamai atrodo, kad geltona medžiaga blyškins dukterį, raudona sendins, žalia su raudonom gėlėm būtų nebloga, bet tamsoka. Šviesiai mėlyna... Čia papa pabąla, pamatęs kainą. Po kelių valandų apžiūrėję dar nuo kelių lentynų nuimtas kitas medžiagas, jie pareiškia sorry, bet neranda tinkamos ir žygiuoja kiton, kur vyksta ta pati procedūra. Rusijoje tai atliekama žymiai paprasčiau ir lengviau.

Štai Olga, jau eilę mėnesių viršydama normą ir dirbdama antvalandžius, sutaupė keletą šimtų rublių. Po ilgų pastangų gavo partijos sekretoriaus leidimą pirktis valstybinėje krautuvėje medžiagą suknelei. Džiaugdamasi, kad galės motinai pagaliau nupirkti juodą suknelę, nes senoji, dar iš caro laikų, per lopus neberodo pirmykštės spalvos, pasidarė kaip voratinklis ir gabalais krinta, Olga laisvą dieną nuskubėjo į krautuvę. Įteikusi leidimą, paprašė parodyti juodos medžiagos. „Juodos? Neturime, piliete". Nusiminė Olga. „Tai tamsiai mėlynos", paprašė. „Mėlynos? Neturime". „Ar

Baltrus K.

negalėtumėte pasakyti, kada turėsite juodos?" Kaipgi, galime. Jefim!" sušuko krautuvės vedėjas, „atnešk man iš raudonojo kampelio VKPB Istorijos paskutinę laidą... Jeigu sakau paskutinę, tai ne vakar dienos, bet šiandien išleistąją. Taigi..." vartydamas knygos puslapius niurna „Ne... čia pakeitimų nėra. Taigi X partijos suvažiavimo nutarimas... geltona, raudona... štai ji, juoda. Taigi, juodą medžiagą gaminti pradėsime ketvirtajame septymečio plane. Taigis... ateikite, piliete, po 21 metų. Turėsime..."

Čia aš prisiminiau Lietuvoje leidžiamame „Švyturyje" nuotrauką, kurioje mergaitė prisimatuoja batukus. Po ja prierašas, kad tai pirmoji Klaipėdoje atidaryta krautuvė. Artimoje ateityje „planuojama" atidaryti dar dvi, kuriose galima bus nusipirkti... betarpiai... Nenorėčiau būti to redaktoriaus kelnėse! Gi ta maža žinelė iš pamatų griauna visą metų metais skelbiamąją „u nas vsio jest" koncepciją. Tik pagalvokit: galima bus pirkti... ir... betarpiai!

— Vakaruose dirbantieji išnaudojami, sakote? — tęsė tuo tarpu anglas. — Rusijoje? Kadangi ten viskas priklauso visiems, todėl tas vadinamasis kolektyvizmo vyksmas įvyko tam tikru evoliucijos keliu. Štai jis: 1) 10.000 ha nacionalizuojami. Jie priklausė dvarininkui, kuris pabėgo į užsienį. 2) Partijos skirtasis komitetas sudaro sąrašą traktorių, ūkio mašinų, gyvulių ir t.t. 3) Kadangi propaganda skelbė, kad žemė bus išdalyta dirbantiesiems, tai išdalija po 5 ha 2000 šeimų. 4) Pravda dabar skelbia, kad vargo žmonių sapnas partijos įgyvendintas ir valstiečiai dabar tapo amžiams jiems duotosios žemės savininkais. 5) Kadangi valstiečiai neturi nei padargų nei gyvulių, partija jiems pataria susiburti po kelias dešimtis — grupėmis. Pažada jiems duoti žemei apdirbti priemonių, sėklų. „Pravda" tuomet skelbia: „Valstiečiams reikalaujant vyriausybė leido jiems savanoriškai susiburti į kooperatyvus - kolchozus. 7) Bet valstiečiai nenori apie tai girdėti ir į jokius kolchozus stoti nesutinka. 8) Atvyksta NKVD areštuoja 200. Paskelbta, kad valstiečiai, įbauginti imperialistų, nedrįsta stoti į kolchozus. 20 čia pat sušaudoma. Jie prisipažino, kad buvo amerikiečių šnipais ir kad naikino derlių, naktimis helikopteriais išmėtydami po laukus Kolorado vabalus. Vienas jų, be to, dar prisipažino padegęs Reichstagą, kitas nuskandinęs Titaniką, dar du — kad dalyvavę Kolumbo ekspedicijoje, kurioje tas atidengė tą imperialistų lizdą — Ameriką. 9) Kitą dieną kolchozai jau įkurti. Kadangi dvare buvusių ūkio padargų ir traktorių kolchozams neužtenka, jiems patariama burtis į sovchozą, bendrą valstybinį ūkį. 10) Valstiečiai nenori tai girdėti. Į sovchozą stoti nesutinka. 11) Atvyksta NKVD. Areštuoja 200. Sušaudo 20, ir t.t. Kitą dieną sovchozas įsteigtas ir pavadintas Lenino barzda. Partija skiria jam vadovauti patyrusį batsiuvį. Praneša valstiečiams, kad atlyginimą už darbą gaus tokį patį, kaip gaudavo iš buvusio dvaro savininko. Bet bus atskaitoma 50 proc. Tie pinigai, girdi, bus skiriami kapitalistinėje vergovėje badaujantiems darbo žmonėms šelpti ir vaduoti. Sakote, kad esate daug skaitęs apie Rusiją, —tęsė toliau anglas, kreipdamasis į tylintį skotą. — Štai jums pavyzdys, kaip tas pats „Pravdos" korespondentas aprašo du maždaug vienodo dydžio miestelius, vieną Amerikoje, kitą Rusijoje: „(Mūsų specialaus korespondento iš USA).

Neišlaikau plunksnos drebančiose nuo susijaudinimo rankose. Pasigailėjimas ir pasipiktinimas spaudžia širdį ir gerklę, elektros traukiniui artėjant prie šio Marksso užmiršto Amerikos miestelio. Jau patistotis šitiem 300 gyventojų, 300 širdžių, 600 plaučių ir tiek pat kojų sunkaus darbo išvargintų turi tik vieną eskalatorių (judomus, slenkančius laiptus) iš stoties į aikštę perkelti. Visame miestelyje radome tik vieną trijų miegamųjų namą — visi kiti penkių ar daugiau. Tokia yra kapitalizmo realybė, kad šis iš pažiūros gražiai atrodąs miestelis neįstengia pasamdyti gatvių šlavėjų. Laistoma ir valoma mašinomis. Nors ir teisybė, kad miestelis turi 100.000 tomų biblioteką, aukštą mokyklą, keletą kino teatrų, operą, sporto aikštes, didžiules krautuves, šokių sales, restoranus ir kiekviena šeima po 2-3 lengvas mašinas ir šaldytuvus, bet šitie propagandos sumetimais labai pigūs ir brukami gyventojams net be leidimų pirkti. Apskritai, labai puikų šio Amerikos miestelio gyvenimo vaizdą susidarysime iš to, kad čia nuo 3 iki 5 val. ryto visi 300 gyventojų gali išmirti badu, nes tuo metu visi restoranai ir krautuvės uždarytos".

O kitas pavyzdys:

„(Mūsų specialaus korespondento iš SSSR).

Linksmi, laimingi Chruščiovogrado kaimiečiai. Tarp turtingos Sovietų panoramos iš daubų, kalnų, laukų ir pelkių, apsuptas komunistiniais tikrais puikiais medžiais, krūmais ir žole, yra tas mažas didžiosios SSSR Chruščiovogrado kaimas su jo 300 dieną naktį besijuokiančių ir dainuojančių gyventojų. Nors tai ir toli, labai toli nuo Maskvos dangoraižių, bet tėviškos Sovietų vyriausybės globos dėka ir Partijos vadovaujami mes pasiekėme šį rojaus žemėje kampelį nuo artimiausios geležinkelio stoties per dvidešimtį dienų komunistinio darbo užgrūdintais arkliais, pakinkytus socialistinin vežiman. Mes nesitikėjome stebuklų. Mes tikėjome rasti pasaulio užmirštą, paprastą, purviną, apleistą kaimą. Ir partijos ir vyriausybės pastangų dėka — nenusivylėme — tokį radome! Tokiose vietovėse jūs nesidairote, norėdami pamatyti krautuves, kinus, teatrus, išsirikiavusias gatvėse, kadangi čia gatvių nėra. Bet čia galima pastatyti, įrengti didžiausią ir moderniškiausią pasaulyje aerodromą, kadangi tam yra pakankamai vietos ir ore ir žemėje. Gyventojai čia idealistai ir glaudžiai apsigyveno išsikasę šeimyniškus urvus kalno šlaite. Taikingai sugyvena 15-20 asmenų viename urve, tuo demonstruodami savo beatodairinį entuziazmą kolektyviniam gyvenimui. Režimo aprūpinimas yra toks tobulas, kad jiems netenka rūpintis kuru žiemai, kadangi urvuose šiluma didinama ne vien tik 15-20 gyventojų, bet dar tiek pat ožkų ir vištų. Nuolat ir be atvangos rūpinamasi pakelti gyvenimo standartą, jį pagerinti, ir jau dabar vietinė partinė vadovybė yra atgabenusi ir urvuose iškabinėjusi apie 300 Markso, Engelso ir Lenino paveikslų. Vasarnamių ir lengvų mašinų gaus kiekvienas gyventojas vėliau. Pagal planą. Tuo tarpu Chruščiovogrado gyventojai leidžia linksmas be rūpesčio dienas".

Traukinys sustojo vienoje didesnių stočių. Anglas, paklausęs praeinantį konduktorių, kiek laiko traukinys čia stovės, atsiprašęs išėjo į stotį puoduko arbatos išgerti.

Sėdėjau, laukiau ir galvojau, ar tas anglas grįžęs tęs pasikalbėjimą. Sėdėjo ir galvojo skotas. Ką jis galvojo?

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoj mano vietoj
Gyvena barzdyla.

A. Vienažindys

MĖNESIENA

Mėnesiena.

Anelė — liekna ir aukšta kaip kukurūzo stiebas, spindinčiu tartum burbuolė pieninio-vaškinio brandumo stadijoje, veidu, atsisėda ant suolelio prie kiaulių fermos.

— Kol ateis Antanas, — nutarė Anelė, — laiką praleisiu produktyviai.

Ji įsigilina į knygą „Viskas iš bekono". Netrukus Antanas apkabina Anelę.

— Kokie nauji tavo gamybiniai pasiekimai? — paklausė ji.

— Planą įvykdžiau 134 proc.... Be to, gavome naujas atsargines dalis traktoriams!

— Aš ir galvojau, kad tu manęs nemyli! — nuliūdo Anelė. — Tau neįdomu žinoti, koks mano paršelių vidutinis priaugimas.

Tuo metu fermoje sukriuksėjo.

— Einam pažiūrėti, ko nori mano mažytis! — ir, pagriebusi Antano ranką, nuvedė į fermą.

Anelė pakėlė paršelį. Jis blaškėsi ir kvykė:

— Kvy-kvy-kvy...

Antanas paglostė paršelį. Anelė nudžiugo:

— Jeigu, Antanėli, mylėsi mano paršelius, aš mylėsiu tave!

Apsikabinę jie išėjo į kiemą, vėl atsisėdo ant suolelio ir įsigilino į knygą „Viskas iš bekono".

Iš fermos sklido: kvy-kvy-kvy...

R. Kanapė

(„Šluota", 1960 m. Nr. 9)

KAUNE

Jos susitiko gatvėje.

— Laba diena, ponia.

— Labas, ponia.

— Kaip gyvenat, ponia?

— Gerai, ponia. O kaip jūs, ponia?

— Aš taip pat gerai, ponia.

— Ką verdat, ponia?

— Barščius, ponia. O ką jūs, ponia?

— Kruopas, ponia.

— Na, skubu, ponia.

— Ir aš, ponia.

— Sudie, ponia.

— Laimingai, ponia.

(„Šluota", 1960 m. Nr. 9)

Europos Lietuvių Kronika

ATLAIDINIS LAIKRAŠTIS

Ryšium su Lietuvių Sąskrydžiu Sodyboje Sekminių metu ir su Lietuvių Namų Akc. B-vės dešimtmečiu Londone išleidžiamas toms progoms įamžinti specialus šventinis jumoro ir satyros laikraštis

ATLAIDINIS.

Jis bus gausiai iliustruotas, o gal ir spalvotas, taigi vaizdais ir žodžiais kalbės į šventiškai nusiteikusias širdis.

Platinamas bus Lietuvių Sodyboje Sekminių Sąskrydžio metu.

Kas norės ir Sodyboje tą dieną nebuvęs pasiskaityti ir sužinoti visas jame išspausdintąsias paslaptis, prašomas parašyti šiuo adresu:

NIDA
NIDA, 3, SOUTHERN ROW,
3, SOUTHERN ROW, LONDON, W.10.

Į voką reikia įdėti nemažiau kaip 1/6 pašto orderį.

MŪSŲ RĖMĖJAI

Kai kurie Nidos Knygų Klubo skaitytojai patys pradeda suprasti, kad knygos ir kiti leidiniai atiduodami skaitytojams pigiau, negu šių dienų sąlygomis įmanoma. Tai jie savo iniciatyva, niekieno neprašomi, kai moka, tai prideda dar ir priedo. Šįmet tokio skaitytojų jautrumo pavyzdys pasirodė išėjus sieniniam kasdien nuplėšia majam kalendoriui su pasiskaitymais.

Dabar tas geras ženklas pradėjo reikštis ir tarp tų lietuvių, kurie pirmieji suskubo atsilyginti už gautuosius P. Andriušio „Rojaus vartus" ir „Rinktinės" Nr. 5. Štai tokio kraičio siųsdami pridėjo J. Jankaitis ir Raphael Sealey.

Už kalendorių 10 šil. B. Šimėnas, 9 šil. A. Firevičius, 10 šil. M. Stankūnaitė, o J. Krisčiūnas papildomai dar 13 šil. 6 p.

„Europos Lietuviui" paremti A. Kazakevičius 4 šil.

SEKMINIŲ SĄSKRYDIS SODYBOJE

Štai jau Sekminės ir mūsų tradicinis suvažiavimas savoje Sodyboje.

Keliolika informacijų atvykstantiems Sodybon:

Pamaldos 11.30 val. Pietūs 1 - 2.30 val. Po pietų, jei oras bus gražus, numatoma laiką praleisti užimant kiekvieną, kad jis kur nors dalyvautų.

Be to, kurie atsiveš savo maisto ir norės gauti tik arbatos, tai reikia pasakyti, kad pietų metu arbata nebus pardavinėjama dėl aptarnautojų stokos. Jos bus galima gauti, kai valgykloje pasibaigs pietūs.

Suvažiavimo rengėjai — DBLS Valdyba — prašo visus tautiečius Sodyboje prisilaikyti vedėjo nustatytosios tvarkos naudojantis patalpomis, prausyklomis ir kitais dalykais.

Visi piknikautojai prašomi nepalikti pievoje papierių, maisto liekanų, tuščių butelių, o, svarbiausia, nedaužyti jų. Viską palikime ten, kur kam yra skirta vieta.

Iki pasimatymo Sodyboje!

KELNIŲ SIUVĖJAI

Maža įmonė norėtų sueiti į ryšį su šeima ar grupe asmenų tartis dėl vidutiniškos rūšies kelnių kirpimo ir siuvimo (arba tik dėl siuvimo), taip pat, jei galima, ir dėl lengvų žaketų. Susitarus skolinamos mašinos.

Rašyti: E.L., 1 Down St. Mews, London, W.1.

TAURAS
(A. Briedis)
MAIL ORDER & PARCEL SERVICE
88, GOLDSMITH AVE., LONDON, W.3.
Tel. ACO 9471

TAUTIEČIAI

Gera prekė žemiausia kaina tik pas TAURĄ. Kodėl? Todėl, kad TAURAS, būdamas grynai lietuviškas, savistovus, niekam nepriklausąs, nesidalyjąs su nieku savo uždarbiu, žino, kad net keleta proc. žemiau krautuvės kainų galima išsiversti ir tuo pačiu padėti savo tautiečiams.

Kiekvienas lietuvis, kur jis bebūtų TAURUI yra artimas ir mielas. TAURAS nori kiekvienam padėti. Todėl jis mielai siūlo kiekvienam savo patarnavimą — greitą ir sąžiningą, gerą prekę už galimai žemesnę kainą.

Rašomosios Olympia mašinėlės su lietuviškais ženklais, vokiški ir švediški akordeonai. Vaistai, oda, avalynė. Angliškos grynos ir geros Botany vilnos medžiagos. Šveicariškos grynos vilnos skarelės 31x31" nuo 20/6 su muitu. Vokiška impilams medžiaga 63" — 15/3 už jardą (su muitu). Gražiausių spalvų nilonas 47" —14 šil. (su muitu). Nilono skarelės 30x30" — 14/9 (su muitu).

Prašykite kainoraščių, bei norimų medžiagų pavyzdžių ir avalynės katalogų. Ir tuo sutaupysite sau svarų, kartu pasiųsdami artimiesiems geras, t i k geras, prekes.

SPECIALUS SEKMINIŲ KOKTAILIS SODYBINĖ

Per Sekmines visi vykstame į tradicinį lietuvišką kermošių, atlaidus ir gegužinę Lietuvių Sodyboje.

Tai vienintelis šios rūšies lietuvių susibūrimas Europoje.

Įvairi programa, geras bufetas, specialiai šiai progai žinovų sudarytas stiprus koktailis — SODYBINĖ.

Kai kurioms ekskusijoms nebegalint atvykti, dar yra likę keletas vietų nakvynei. Skambinti Bordon 10.

Iki pasimatymo lietuviškame kermošiuje!

IŠ D. BRITANIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VEIKLOS

Gegužės 17 d. Lietuvių Bažnyčios klebonijoje buvo sukviestas bendruomenės valdybos posėdis apsvarstyti einamiesiems reikalams.

Šiais metais Krašto valdyba numato pati viena nerengti lietuviškai visuomenei Tremtinių Dienos minėjimo.

Šiais metais sueina 20 metų nuo rusiškos okupacijos Lietuvoje. Baltų Taryba numato rengti didžiulį visoms trims tautybėms vieną bendrą minėjimą.

—0—

Bendruomenė numato labiau prisidėti prie lietuviškų mokyklų palaikymo ir vasaros stovyklų jaunimui ruošos.

LONDONAS

LONDONO MOTERŲ ŠV. ONOS D-JOS EKSKURSANTŲ ŽINIAI

Užsirašiusiems važiuoti į Sekminių Sąskrydį Lietuvių Sodyboje per Sekmines su Šv. Onos D-jos ekskursija pranešame, kad autobusai išvažiuoja nuo lietuvių bažnyčios, 21, The Oval, Hackney Road, E.2, punktualiai 8.30 val.

LIETUVIŲ KLUBO EKSKURSIJA Į LIETUVIŲ SODYBĄ

Sekminių pirmąją dieną organizuojama ekskursija į Lietuvių Sodybą ir nuo Lietuvių Namų Londone.

Autobusas išvažiuos 9 val.

Norintieji vykti su ta ekskursija ir tuo būdu pasinaudoti pigia ir patogia susisiekimo priemone, prašomi ko skubiausiai už sirašyti Lietuvių Namų raštinėje (1, Ladbroke Gdns., W.11) arba telefonu PAR 2470.

SVEČIAS

Pereitą savaitę Londone lankėsi Skotijos lietuvių klebonas ir „Išeivių Draugo" redaktorius kun. J. Gutauskas, atvykęs į PLB Valdybos suvažiavimą. Jis kartu yra ir D. Britanijos PLB Tarybos Pirmininkas. Svečias aplankė Lietuvos Pasiuntinybę, Lietuvių Namus, kuriuose vyko posėdžiai, o sekmadienį Lietuvių bažnyčioje laikė sumą, pasakydamas tikrai rinktinį pamokslą. Garbė Skotijos lietuviams, turintiems tokį veiklų ir energingą visuomenininką.

Parap. koresp.

DBLS CENTRO ŽINIOS

Gegužės 27 d. DBLS Pirmininkas S. Nenortas ir Sekretorius A. Pranskūnas turėjo pasimatymą su Dame May Curven, Chairman of British Council for Aid to Refugees. Šia proga jai buvo įteiktas 63 sv. 1 šil. ir 6 p. sumai čekis. Ši suma buvo surinkta per DBLS skyrius Pabėgėlių Metų Fondui. Ta pačia proga buvo pasiteirauta dėl ilgalaikės paskolos gavimo Lietuvių Namų B-vei ir sutartas kitas pasimatymas su atitinkamais asmenimis birželio 3 d.

Pabėgėlių Metų Fondui aukas atsiuntė šie Skyriai: Coventry—10.0.9, Wolverhampton — 4.12.6, Rochdale — 6.16.6, Bolton—3.5.3, Gloucester — 4.10.0, Huddersfield—3.11.0, Nottingham — 4.17.6, Leigh — 1.10.0, Leicester — 2.9.6, Liet. Namų gyventojai — 3.10.6, Buxton — 1.17.6, Kettering — 4.15.0, Newcastle — 4.12.0, Stroud — 2.10.0, Londono I sk. — 2.3.6, Mansfield — 2.0.0. **Viso 63.1.6.**

Gegužės 28 d. įvyko ACEN posėdis, kuriame iš DBLS Valdybos dalyvavo du asmenys. Šiame posėdyje atsilankė net trys svečiai iš New Yorko, Gen. Pavergtųjų Tautų Organizacijos Komiteto.

Sekmadienį, gegužės 29 d. Lietuvių namuose lankėsi Pavergtųjų Tautų Organizacijos Komiteto Vicepirmininkas V. Sidzikauskas. Jis padarė pranešimą apie dabartinę politinę padėtį. Šio pranešimo pasiklausyti susirinko nemažas Londono lietuvių skaičius.

Tuoj po pranešimo įvyko PLB Tarybos posėdis. Šiame posėdy dalyvavo daugumas Anglijos ir Skotijos lietuvių organizacijų atstovų. DBLS Valdyba išrinkta naująja PLB Valdyba. DBLS Valdyba dabar turės pilną moralinę teisę atstovauti visiems Anglijos lietuviams ir veikti jų vardu. DBLS Skyriai prašomi palaikyti kaip galima glaudesnius ryšius su visomis lietuviškomis organizacijomis Anglijoje.

PRESTONAS

V. DZIKAVIČIAUS MINĖJIMAS

Ryšium su Vlado Dzikavičiaus vienerių metų mirties minėjimu, Prestone įvyks pamaldos už jo vėlę birželio 5 d., 12.15 val., St. Ignatius bažnyčioje (Meadow St.).

Prašom visus Prestono ir apylinkės tautiečius pasimelsti už V. Dzikavičiaus vėlę.

MANCHESTERIS

VISUOMENĖS TALKA KONFERENCIJAI

Mokytojų ir jaunimo auklėtojų konferencijai rengti komitetas baisiai patenkintas ta visapusiška talka, kuri pasireiškė konferenciją ruošiant ir jai vykstant, ir randa reikalo su padėka iškelti bent dalį talkininkų.

Štai, sako:

DBLS Centro Valdyba buvo pasiėmusi konferenciją globoti ir suteikė jai finansinę paramą, Manchesterio LSK Valdyba su darė visas ūkines ir finansines galimybes konferencijai surengti, gerb. kun. J. Kuzmickis ir V. Kamaitis ypač gražiai pravedė pamaldas k-jos dalyviams, mokytojai ir skautų vadovai gausiai dalyvavo konferencijoje, Manchesterio ir apylinkės lietuviai suteikė k-jos dalyviams nakvynes ir parodė nuoširdų vaišingumą, O. Dainauskienė k-jos dalyvius puikiai maitino ir šaunų pobūvį surengė, p. Laukys su savo orkestru dalyvavo pasilinksminime, p. Gugas užleido savo patalpas k-jos reikalams, o taip pat ir dar visa eilė lietuvių žodžiu, darbu ir moraline parama vienaip ar kitaip prisidėjo prie konferencijos pasisekimo.

Vadinas, būta gražios talkos.

BIRMINGHAMAS

LIETUVIŠKAS VAKARAS

Pereitą šeštadienį DBLS Sk. Valdyba su ruošė lietuviškos dainos vakarą, į kurį kolonijos tautiečiai su savo artimaisiais suplaukė kaip retai kada, net apie 70 žmonių. Svečių tarpe buvo ir Dr. Valteris iš Valijos. Pirmininkas V. Tamašauskas su savo neseniai įsigytu nauju ir dideliu typerekorderiu perdavė daug lietuviškų dainų, visų pirma ir tą Amerikos „Rūtos" choro ilgo grojimo plokštelę, nuostabiai gražias „Dainas iš Lietuvos". Šokių metu pravesta loterija, kuriai fantus suaukojo patys tautiečiai. Gautas pelnas 12 sv. ir 11 šil. paskirtas Tautos Fondui.

Sekmadienį Seselių koplyčioje vyko lietuviškos pamaldos. Čia buvo staigmena. Buvo surastas vargonininkas: lietuviškų giesmių melodijas grojo vietos Seselių mokyklos muzikos mokytoja ir visiems buvo leng va giedoti. Maršalka St. Čereškevičius Londono Lietuvių bažn. išlaikymui išplatino 250 loterijos bilietų, tuo bažnyčią paremdamas 5 svarais.

Malonu pasidžiaugti naujojo DBLS pirmininko V. Tamašausko ir apskritai visos Valdybos veikla. Ne tik sugeba sutraukti daug tautiečių į lietuviškus pobūvius, bet ir lietuviškiems reikalams surenka nemažas sumas aukų. Pats pirmininkas prenumeruoja Lietuviškąją Enciklopediją, o taip pat globoja ir Birminghamo universitete elektrotechniką studijuojantį studentą Vincą Anelauską.

VOKIETIJA

VASARIO 16 GIMNAZIJA

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Mokytojų Tarybos išrinktoji komisija: A. Krivickas, H. Motgabienė ir Stp. Vykintas, suruošė Motinos Dienos minėjimą, kuris įvyko gegužės 8 d. gimnazijos salėje.

Gyvą ir įdomią paskaitą apie Motinos Dienos prasmę laikė Dr. J. Deveikė. Ji kvietė jaunimą suprasti ir mylėti motinas, kaip Tumas-Vaižgantas. Taip pat ji iškėlė motinų didvyriškąs aukas, kurias jos sukrauna tautai sūnų ir dukterų žygiais ir darbais.

Po to moksleiviai ir moksleivės pasakė eilėraščių: Suoka ir Venckus L. Žitkevičiaus „Dainuok, Motule", Lukšaitytė V. Ališo „Motinai", Mačiulytė P. Vaičiūno „Motinai" ir Baliulis J. Aisčio „Našlaitis". R. Čepulevičius paskaitė fragmentą iš N. Mazalaitės „Neatsisveikintų Motinų".

Žibutė Vykintaitė paskambino pianinu Chopino „Valsą". Mokyt. K. Motgabio vadovaujamas mergaičių choras gražiai padainavo keletą dainų, pritaikytų motinoms pagerbti.

Baigiamąjį žodį pasakė direkt. Dr. J. Grinius. Motinos buvo apdovanotos gėlėmis.

PIRMOSIOS AUKOS GIMNAZIJOS PASTATUI

Balandžio mėn. gautos šios vajaus gimnazijos pastogei aukos:

Toronto Talkos Komiteto Moterų Būrelio, per p. Kalandrienę — 151 dol., Dr. ph. J. Mauruko, Elyria, Ohio — 15 dol., Toronto Lietuvių Kredito Kooperatyvo „Parama" per reikalų vedėją P. Šerną — 500 dol. (kanad.), JAV Liet. Bendruomenės Amsterdamo Apylinkės, per ižd. St. Lekutį, J. Miškiniui patarpininkavus — 100 dol., Kunig. Birutės Karių Šeimų Moterų Draugijos Chicagos sk. per M. Babickienę — 15 dol., JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito Apylinkės, per K. Veikutį — 107 dol., JAV Lietuvių Bendruomenės Columbus, Ohio, Apylinkės, per P. Visockį — 45 dol., Dr. med. V. Avižonis, Bay Shore, N. Y. — 50 dol.

NAUJI MOKSLO METAI GIMNAZIJOJE

Vienintelė laisvojo pasaulio lietuvių gimnazija Vokietijoje savo naujuosius mokslo metus pradėjo po Velykų. Tokia jau tvarka Vokietijoje, kad mokslo metai pradedami pavasarį.

Vasario 16 gimnazija yra privati. Negauda iš vokiečių valstybinės juntamos pašalpos, išsilaiko JAV ir kitų kraštų gerašir džių tautiečių parama. Suprantama, kad rėmėjams lietuviai moksleiviai yra be galo dėkingi. Tiesa, paramos kai kada ir nepakanka (reikia taupiai vartoti aukas), bet, turint pakankamai entuziazmo, galima mokytis ir aplūžusiuose barakuose.

Taigi po Velykų susirinko 113 mokinių, tarp jų net 18 naujų veidų. Daugumas įstojo į pirmąją ir vienas kitas į aukštesnes klases. Visi atsivežė norų mokytis ir kilti ligi atestato garbės, o paskui siekti pačių aukštųjų mokslų.

Šiemet į pirmąją klasę įstojo 7 mokiniais daugiau negu pernai. Išvada džiuginanti — Vokietijoje dar nereikia būkštauti, kad pristigs Vasario 16 gimnazijai jaunimo. Daugelis Vokietijoj likusių lietuvių trokšta savosios mokyklos, kur jų vaikai galėtų šviestis ir išmokti lietuviškų tradicijų. Tuo Vasario 16 gimnazija gali tikrai didžiuotis. Atvyksta baigę vokiečių pradžios mokyklas jaunuoliai lietuviškai beveik nemokėdami, o, žiūrėk, po metų jie lietuviškai rašo ir jaučiasi čia tarp savųjų esą.

Susirinkus šiam būriui, balandžio 26 d. tiek evangelikai, tiek katalikai atidarymo pamaldose prašė naujiems mokslo metams dangaus palaimos. Katalikų kapelionas kun. Dr. J. Navickas pabrėžė būtinai moks lą sieti su Dievu, mokslo pirmąja versme. Evangelikams pamaldas atlaikė kun. Martynas Klumbys, neseniai atvykęs iš Lietuvos.

Gimnazijos direktorius Dr. J. Grinius jaunimą padrąsino siekti ir lietuviškų idealų ir ruoštis gyvenime daug nuveikti.

* * *

Hiutenfeldo kaimelis, kuriame prisiglaudusi senoji Rotšildų giminės pasatytoji pilaitė, atgijo suvažiavus lietuviškam jaunimui. Gal labiausiai grįžtančiųjų laukė mažutės kratuvėlės, kuriose jaunesnieji už menkus variokus įsigydavo vieną kitą skanesnį malonumą.

Gimnazijos pilaitė žaliame parke nuostabiai graži. Bet tai tik iš lauko. Viduje, klasėse, barakų sulūžusios grindys mokinius dar atlaiko, tačiau pražūtingai pavojingos pagyvenusiems mokytojams... Taip pat jiems pavojingos ir lentinės suskilusios tarp klasių sienos, per kurių išpuvusius plyšius kartais vyksta nuožmi „špargalkų kontrabanda"... Gimnazijos vedėjai plyšius bando pakulomis iš lauko užkamšyti, ypač žiemą.

L. Mariūnaitė (VI kl. mokinė)

STUDENTAI GALI GAUTI STIPENDIJAS

Daugelis mūsų studentų ir mokinių dejuoja, kad negauna iš niekur stipendijos tęsti mokslui. Suprantama, kad lietuviški šaltiniai dažnai yra išsemti. Reikėtų tada kreiptis į tarptautines organizacijas, kurios ta linkme dirba:

Studentams:
Internationaler Sozialdienst, (13) Muenchen 27, Moehlstr. 14.

Studentams ir vid. mokyklų mokiniams: Dr. Zelmenis, Arbeiterwohlfahrt - Hauptausschuss, (22) Bonn, Dottendorferstr.168.

HAMBURGAS

MOTINOS DIENA

Motinos Diena Hamburge praėjo tikrai šventiškoje nuotaikoje. Pagerbėm savo motinas bažnyčioje ir privačioje salėje. Bažnyčioje paaukojom savo maldas už motinas, o salėje įteikėm joms po vieną rožę su nuoširdžiu sveikinimu ir pradžiuginom jas gana kruopščiai ir skoningai parengta programa. Prie gražiai padengtų arbatėlei stalų susėdo apie du šimtai mūsų tautiečių didžiulėje Šv. Teresės parapijos salėje. Scenoje kabojo Madonos paveikslas, apsuptas lietuviškos ir bažnytinės vėliavos, skoningai apšviestas. Šis paveikslas kalbėjo savo kalba kiekvienam, ir kiekvienas suprato bent tuo momentu Motinos kalbą. Viena didžiulė lietuviška šeima, mistiškai nusiteikusi prisiminė savo motiną, ją pagerbė ir atitinkamai pasiryžo ateičiai: mylėti savo Gimdytoją, Auklėtoją, Rūpintojėlę, nepamiršti Lietuvos ir gerbti savo dangišką Motiną Mariją.

Po įžanginių žodžių buvo atiduota pagarba mirusioms ir žuvusioms motinoms atsistojimu ir tylos valandėle ir sugiedotas Tautos Himnas. Po to sekė gyvas paveikslas. Scenoje pasirodė Lietuvė Motina, apsupta savo vaikų: didelių ir mažų, berniukų ir mergaičių, vyrų ir moterų, kurie atliko stud. L. Narkevičiaus labai gerai paruoštą montažą „Motulės ašara tyra". Padeklamuoti eilėraščiai ir sudainuotos liaudies dainos nevienai motulei išspaudė graudžią ašarą, o mūsų jaunimą papildė naujomis kilniomis mintimis apie motiną.

Lietuviški tautiniai šokiai: Kalvelis, Šustas, Kubilas, grakščių mergaičių ir energingų berniukų tautiniuose drabužiuose atlikti, sukėlė dideles ovacijas šokėjams, mūsų Tėvynės Lietuvos geriems reprezentantams. Buvo entuziastų, kurie visa gerkle jiems šaukė valio! Visi pripažino, kad šiemetinis Motinos Dienos minėjimas buvo ne tik turiningas, bet ir skoningas.

Programoje dalyvavo: Leonas Narkevičius - Norkus, H. Ašmonaitė, D. Herbstaitė, B. Šikšniūtė, I. Šeferytė, K. Baziliauskaitė, V. Lingytė, R. Baziliauskas, A. Helmas, A. Vanagas, J. Šiaušys, K. Kerpytė, Kėkštas, broliai Nejai, Juociai, E. Juocytė ir grupelė vaikų.

Montaže motinos rolę žaviai atliko Dita Herbstaitė. Jinai su stud. Leonu Narkevičium buvo visos šios programos vykdymo pagrindiniai rateliai.

Pasibaigus oficialiai programai, prasidėjo arbatėlė, kurios metu buvo nuoširdžiai pasišnekėta ir keletas liaudies dainų padainuota. Arbatėlė praėjo jaukioje atmosferoje. Už tai didi padėka priklauso Marijai Lingienei, Onai Strauskaitei ir kitoms mergaitėms, kurios nuolat rūpinosi, kad visi būtų sotūs ir geroje nuotaikoje. Šokių ir žaidimų metu akordionu vedė arba pritarė L. Narkevičius, E. Agafonovienė, K. Lekbandas su savo kapela.

Viskas praėjo su pasisekimu. Tuo buvome visi labai patenkinti, o ypač Apylinkės Valdyba su E. Cerkumi priešakyje.

LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĖS PADĖTIS

Įvykus pasikeitimams Lietuvių Namų Bendrovės santvarkoje, bendrovės akcininkų ir visuomenės dėmesiui pateikiama Bendrovės ir DBLS -gos vadovybės nuomonė apie susidariusią padėtį.

Lietuvių Namų Bendrovė buvo įsteigta DBLS-gos iniciatyva, DBLS skyriams ir visuomenei šią iniciatyvą gausiai remiant. Steigimo tikslas — sudaryti ekonominius pagrindus Anglijos lietuvių veiklai.

Bendrovės vadovybė yra akcininkų renkama metiniuose Suvažiavimuose, įvykstančiuose drauge su DBLS-gos Suvažiavimais. DBLS pasitiki, kad bendrovės vadovybėn išrinktieji asmenys gali koordinuoti ne tik ekonominę, bet ir visuomeninę veiklą. Todėl paskutinysis akcininkų ir DBLS Suvažiavimas nutarė šias dvi kompetencijas sujungti į vieną.

Bendrovės vadovybė yra pasiryžusi Bendrovės veiklą išlaikyti esamose ribose (Lietuvių Namai, Sodyba, Nidos spaustuvė), jei finansinės aplinkybės leis tai padaryti. Kaip žinoma, šiuo metu B-vės finansinė padėtis yra sunki: trūksta apyvartinio kapitalo, yra skolų privatiems asmenims ir trumpalaikė paskola Lietuvių Namų nuosavybei išpirkti, kurią šiuo metu reikia pakeisti į ilgalaikę paskolą. Tačiau kol kas nebuvo ir nėra jokių tikrų duomenų, kuriais remiantis galima būtų tvirtint, kad ši padėtis artimiausioje ateityje palengvės. Labai svarbių sprendimų atveju Bendrovės Valdyba informuos akcininkus ir, tik žinodama jų nuomonę, veiks pagal jų pageidavimus.

„Europos Lietuvy" anksčiau paskelbtasis pareigų pasiskirstymas užtikrina Bendrovės santvarką, pagrįstą prekybiniais pagrindais, Svarbiausius adminstracinius postus užimantieji pareigūnai yra gerai su savo atskirų sričių veikla susipažinę ir turi pilną Bendrovės vadovybės pasitikėjimą. Bendrovės vadovybė pasilieka visų veiklos sričių kontrolės teisę ir prisiima atsakomybę prieš akcininkus ir visuomenę už Bendrovės tarnautojų veiklą.

Bendruomenės vadovybė dės pastangas visuomenę informuoti apie Bendrovės veiklą ir sveikins kiekvieną konstruktyvią kritiką bei visuomenės veiksnių ar pavienių akcininkų pasiteiravimus. Bendrovės sėkminga veikla ir jos ateitis priklausys nuo visuomenės nusistatymo šio svarbaus ekonominio veiksnio atžvilgiu. Todėl tikimasi, kad akcininkai ir visa Anglijos lietuvių bendruomenė ir toliau Bendrovės veikla domėsis ir ją rems.

DBLSgos ir LNB-vės Vadovybė

Padėka

Nežinomam asmeniui, prisiuntusiam mano vardo dienos proga raudonų rožių, tariu nuoširdų lietuvišką ačiū.

M. Vikanienė

Padėka

Man ilgą laiką sirgus, už paramą 9 sv. 2 šil., esu dėkingas p. Dimšai, Skyriaus pirmininkui, ir visiems aukojusiems.

Tariu nuoširdų ačiū.

J. Valiukonis

PAIEŠKOJIMAI

TARASEVIČIUS Romualdas, Juozo ir Rozalijos sūnus, gimęs 1906-7 m. Budriškyje, ir BEJERTAS Viktoras, sūn. Kazio ir Hertos, gimęs 1924 m. gruodžio 11 d. Zajzjawoj, patys ar žinantieji apie juos prašom rašyti „Europos Lietuvio" Administracijai.

ŠALKAUSKAS Juozas, Antano sūnus, gimęs 1919 m. rugpiūčio 10 d. Tauragės dvare, pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti „Europos Lietuvio" Adminstracijai.

ALUZAS Aleksas, kilimo iš Kauno, prieš kurį laiką gyvenęs Londone ar netoli jo, pats ar žinantieji apie jį svarbiu reikalu prašom rašyti: A. Jasikas, 33 Regent Cresc., Failsworth, Manchester.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470
Redakcijos ir Administracijos adresas:
1, Ladbroke Gardens, London, W.11.
Tel. PARk 2470.